

Wykład:

MECHANIZMY FUNKCJONOWANIA

RYNKU PRACY

Podaż pracy

Podaż pracy jest określona przez decyzje poszczególnych pracowników dotyczące ilości czasu, który chcą przeznaczyć na pracę.

Płaca realna jest miarą bodźców do pracy.

Płaca realna – iloraz płacy nominalnej i poziomu cen, informuje o ilości dóbr, które można nabyć za daną płacę nominalną.

Przy wyższych płacach ci, którzy są już zatrudnieni, będą chcieli pracować więcej.

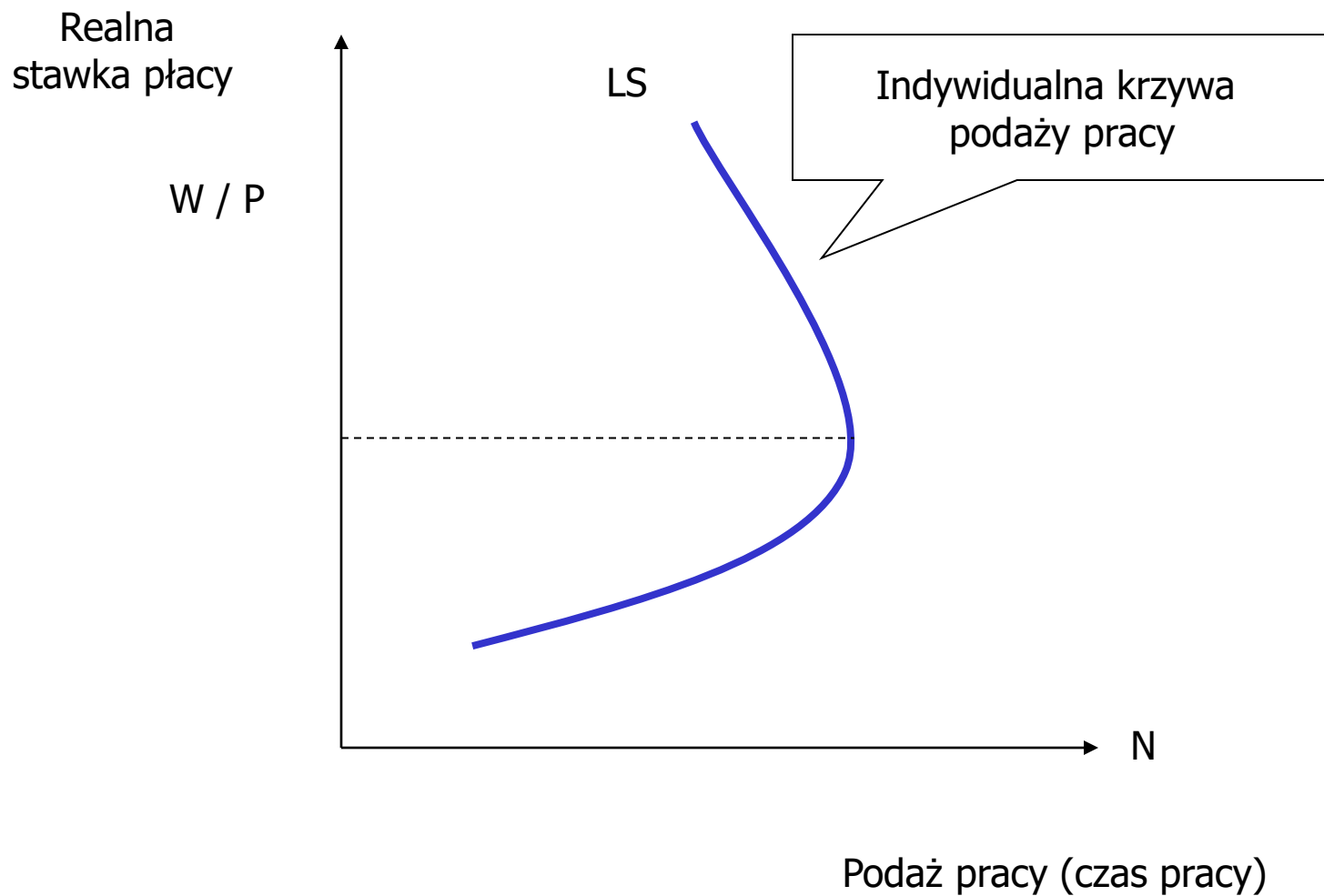
Efekt substytucyjny i dochodowy

Efekt substytucyjny – oznacza, że w miarę wzrostu stawek płac występują silniejsze bodźce do pracy – cena czasu, który nie jest związany z pracą (alternatywny koszt pracy) jest wyższa.

Efekt dochodowy (na rynku pracy) – wzrost płac realnych poprawia położenie pracownika i zwiększa jego konsumpcję różnych dóbr w tym “wypoczynku”.

Indywidualna krzywa podaży pracy

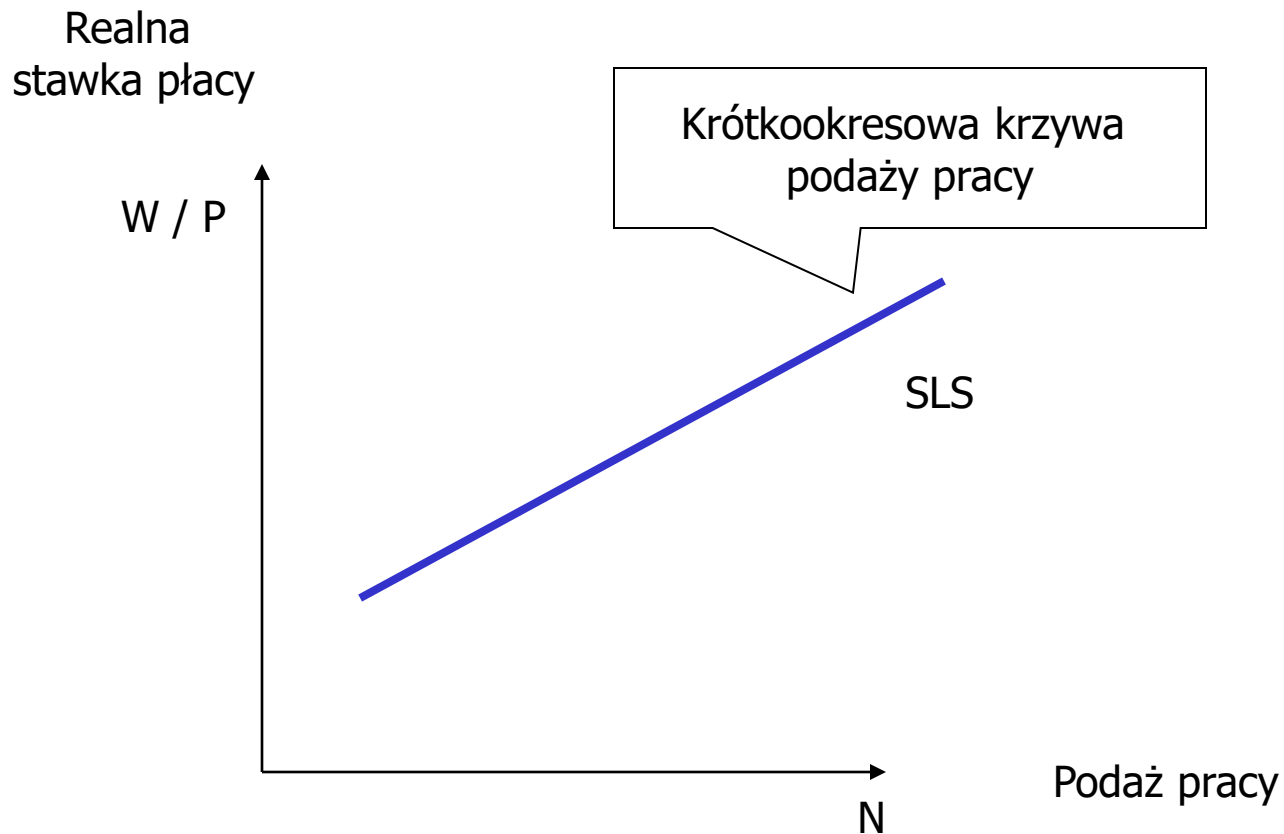
Wiek a podaż pracy

Relatywnie **niższa podaż pracy osób młodych** wynika z **większej opłacalności inwestowania przez te osoby czasu w podnoszenie kwalifikacji**, które z kolei sprzyjają wyższej oczekiwanej płacy w kolejnych latach.

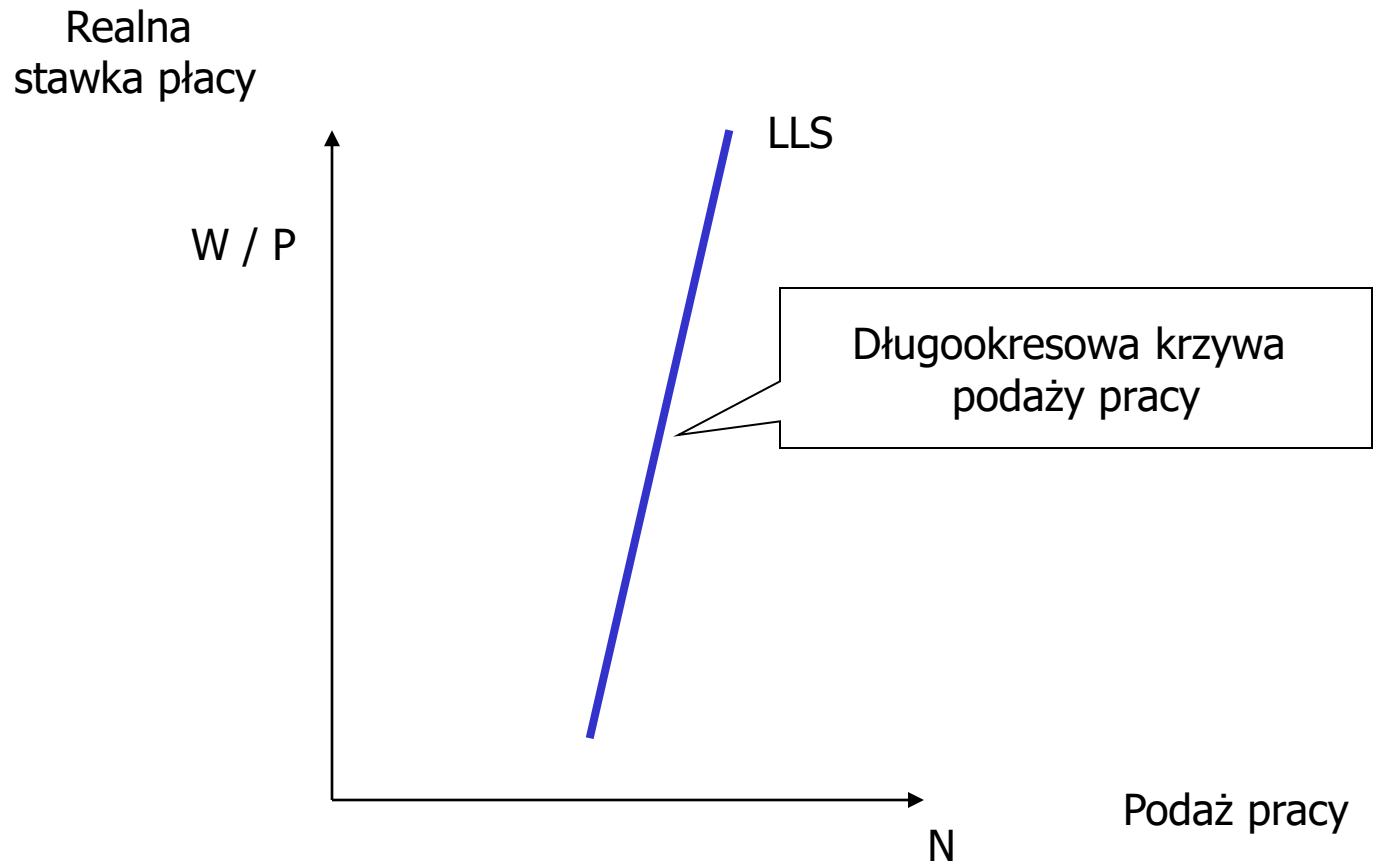
Wysoka aktywność zawodowa **osób w wieku 25-44 lata** (tzw. *prime-age*) jest przejawem **dyskontowania z jednej strony poniesionych wcześniej nakładów na kapitał ludzki**, a z drugiej wydatków związanych z zakładaniem gospodarstwa domowego, posiadaniem dzieci i akumulacją oszczędności.

Na decyzje o coraz niższej podaży pracy **w wieku przedemerytalnym** wpływ mają alternatywne źródła dochodu (np. świadczenia społeczne) oraz coraz większe ryzyko utraty możliwości zarobkowania.

Krótkookresowa krzywa podaży pracy

Długookresowa krzywa podaży pracy

Ogólna liczba godzin pracy w roku i średnie płace w latach 1870 - 1987

Kraj	1870	1913	1938	1987
<i>Liczba godzin pracy w roku na jednego pracownika</i>				
Francja	2945	2588	1848	1543
Niemcy	2941	2584	2316	1620
Wielka Brytania	2984	2624	2267	1557
USA	2964	2605	2062	1608
Szwecja	2945	2588	2204	1466
<i>Płace realne (1870 = 100)</i>				
Francja	100	205	335	1388
Niemcy	100	185	285	1227
Wielka Brytania	100	157	256	589
USA	100	189	325	643
Szwecja	100	270	521	1439

Liczba godzin pracy (w ciągu roku), 1995-2022

Country	1995	2000	2007	2020	2021	2022
Korea	1 908	1 915	1 901
Greece	2 001	1 998	2 001	1 731	1 872	1 886
Poland	1 903	1 858	1 855	1 769	1 830	1 815
United States	1 839	1 832	1 795	1 767	1 791	1 811
Czech Republic	1 832	1 900	1 775	1 704	1 753	1 754
New Zealand	1 841	1 836	1 774	1 739	1 730	1 748
Australia	1 870	1 852	1 803	1 683	1 694	1 707
Italy	1 856	1 850	1 818	1 554	1 669	1 695
Canada	1 775	1 787	1 744	1 644	1 685	1 686
Ireland	1 963	1 933	1 865	1 746	1 775	1 658
Spain	1 755	1 753	1 701	1 570	1 641	1 644
Portugal	1 749	1 770	1 755	1 611	1 649	1 635
Slovak Republic	1 853	1 816	1 791	1 572	1 583	1 622
Slovenia	1 755	1 710	1 655	1 534	1 596	1 619
Japan	1 884	1 821	1 785	1 598	1 607	1 607
United Kingdom	1 586	1 558	1 541	1 364	1 497	1 532
Switzerland	1 720	1 713	1 669	1 498	1 533	1 529
Belgium	1 578	1 589	1 594	1 443	1 493	1 526
France	1 601	1 558	1 537	1 407	1 490	1 511
Finland	1 677	1 650	1 605	1 529	1 518	1 498
Austria	1 653	1 675	1 606	1 401	1 442	1 444
Sweden	1 482	1 486	1 462	1 426	1 444	1 441
Netherlands	1 482	1 464	1 429	1 407	1 417	1 427
Norway	1 478	1 448	1 438	1 411	1 427	1 425
Denmark	1 419	1 466	1 433	1 342	1 363	1 372
Germany	1 531	1 466	1 454	1 324	1 349	1 341

Popyt na pracę

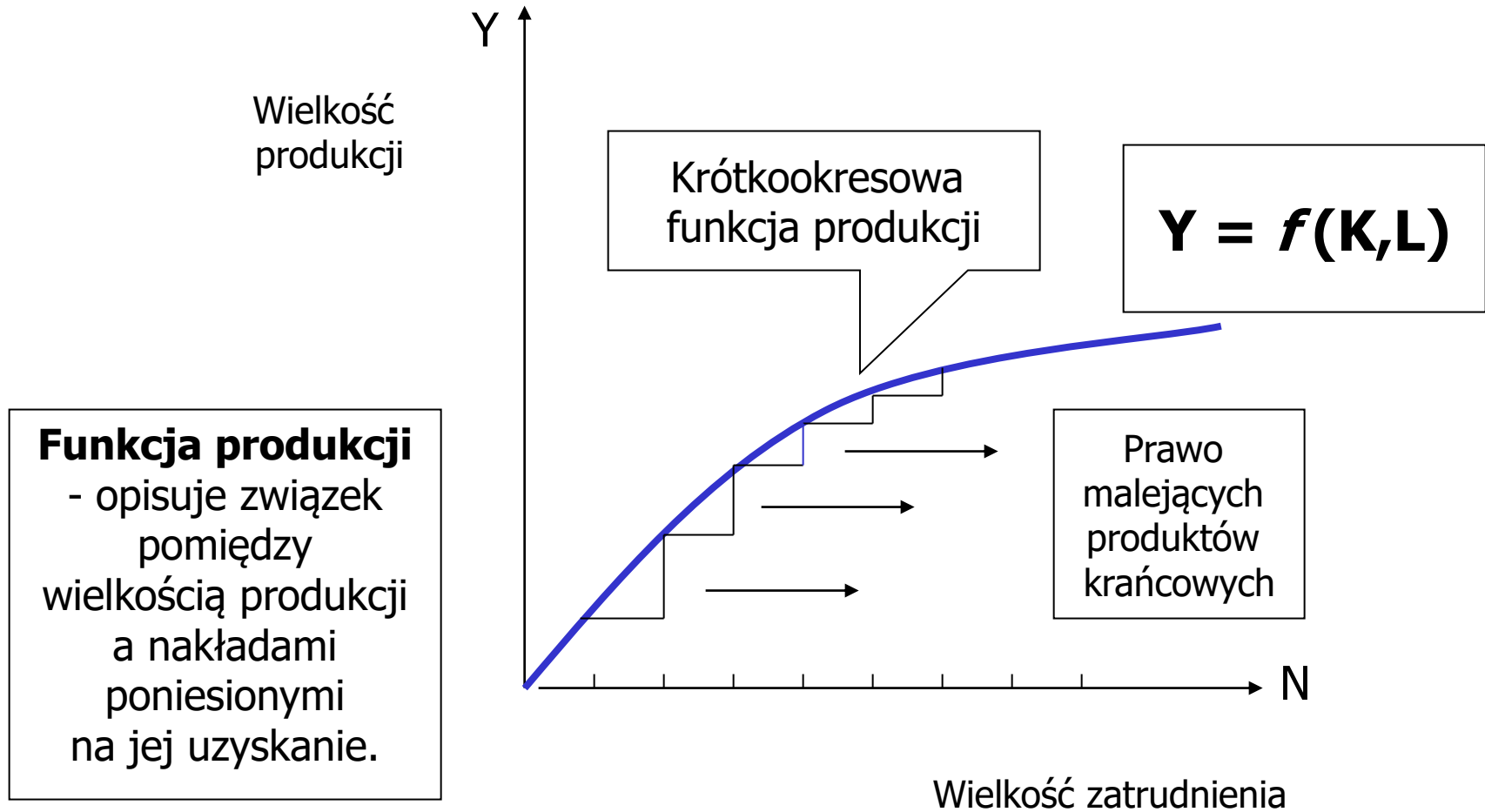
Popyt na pracę reprezentują firmy. Popyt na pracę jest popytem pochodnym popytu na dobra i usługi (produkty pracy). Zależy od płacy i wydajności pracowników.

Krańcowy produkt pracy jest równy przyrostowi produkcji wynikającemu z zatrudnienia dodatkowego pracownika przy danym zasobie kapitału rzeczowego.

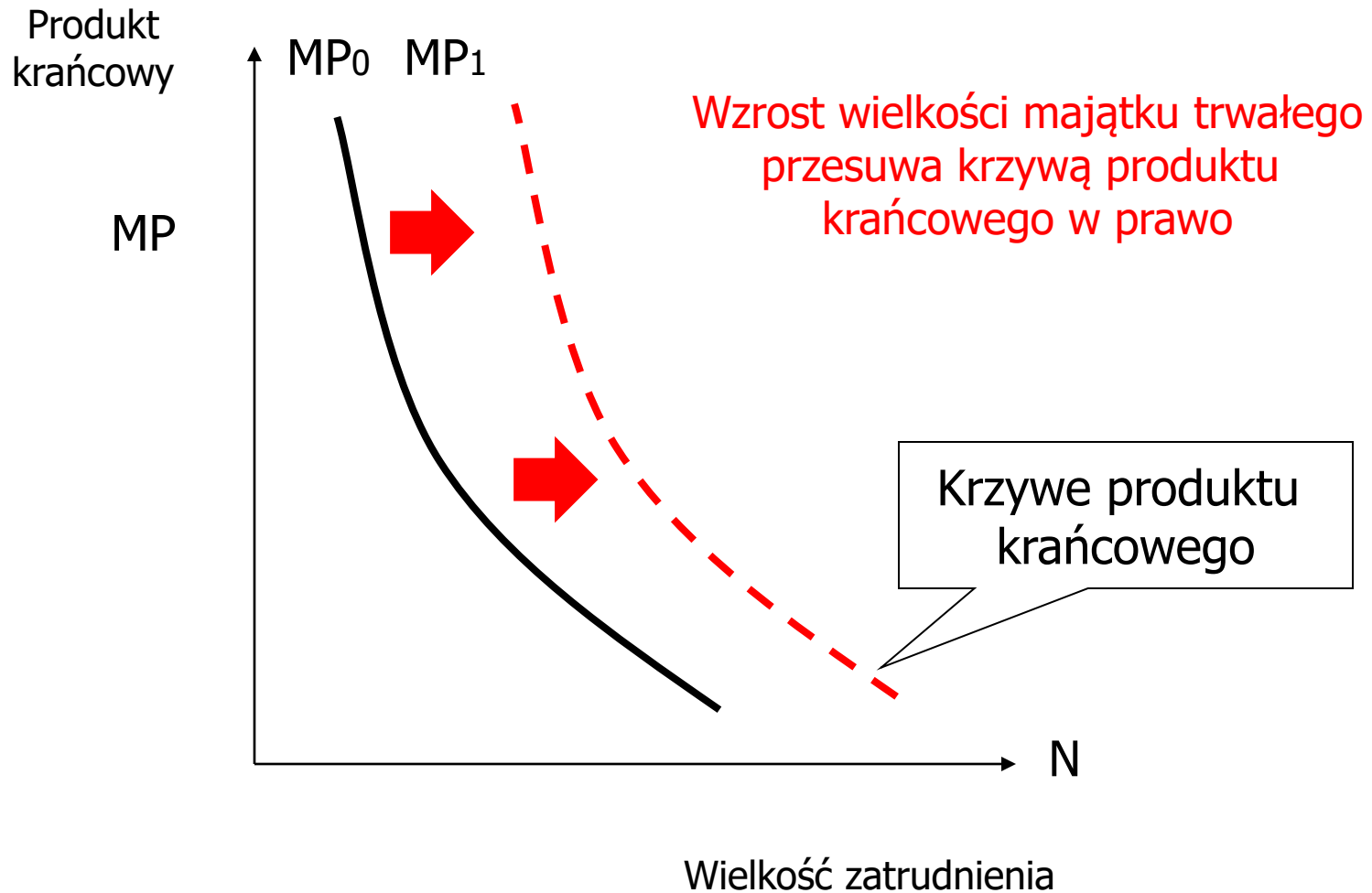
Jeżeli wartość krańcowego produktu pracy jest wyższa od płacy realnej, to przedsiębiorstwa zwiększają zyski przez wzrost zatrudnienia.

Funkcja popytu na pracę jest ujemną funkcją płacy realnej, ponieważ krańcowy produkt pracy zmniejsza się wraz ze zwiększaniem nakładu pracy.

Krótkookresowa funkcja produkcji

Krzywa produktu krańcowego a inwestycje w majątek trwały

Determinanty popytu na pracę

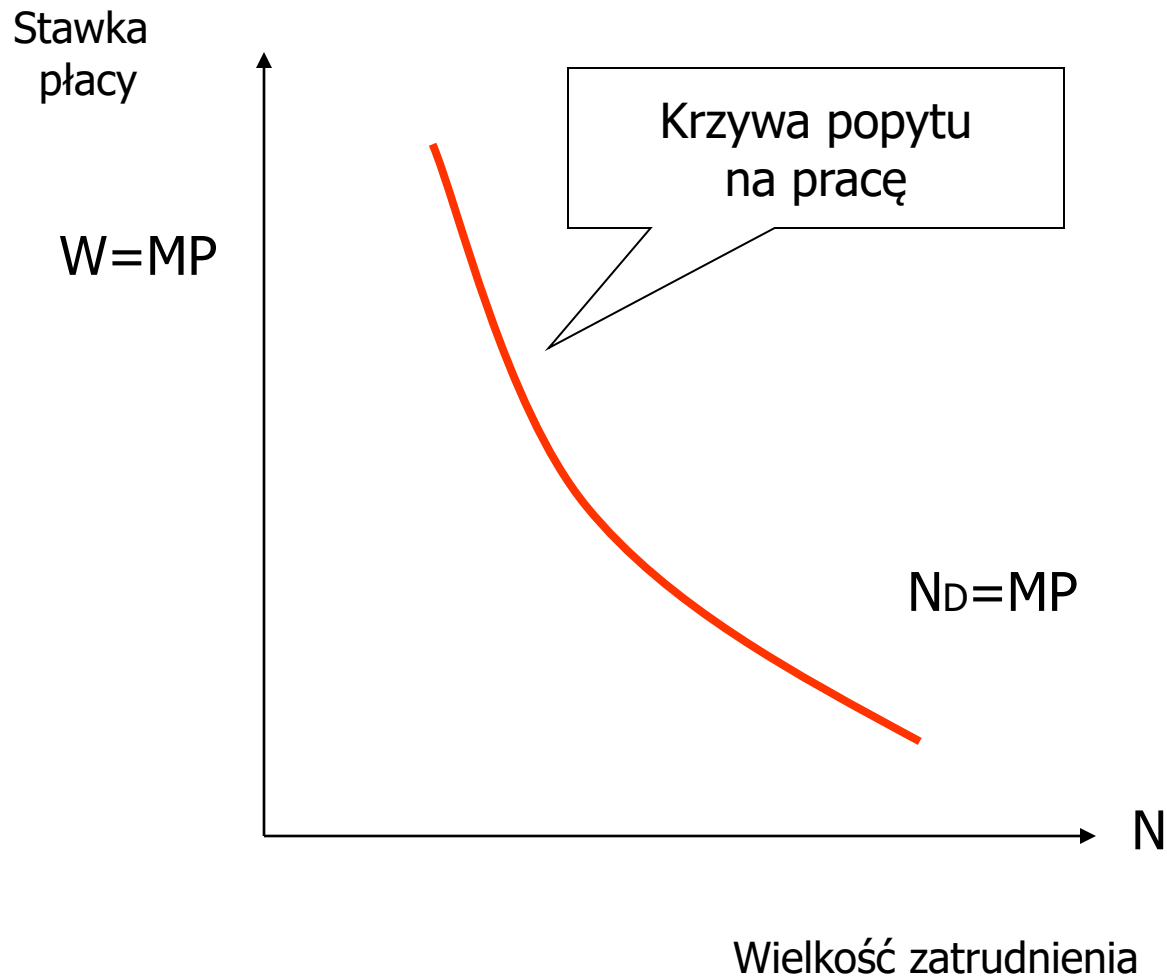
Przedsiębiorstwo decyduje się na stworzenie nowego miejsca pracy, **gdy oczekiwana korzyść z tej decyzji jest wyższa niż koszt.**

Korzyść to przychód ze sprzedaży dóbr/usług wygenerowanych dzięki nowemu pracownikowi w czasie jego zatrudnienia w tej firmie.

Kosztem jest wynagrodzenie pracownika (wraz z pochodnymi) w czasie jego zatrudnienia w firmie, wyposażenie jego stanowiska pracy, a także koszt związany ze znalezieniem osoby odpowiedniej do danego stanowiska.

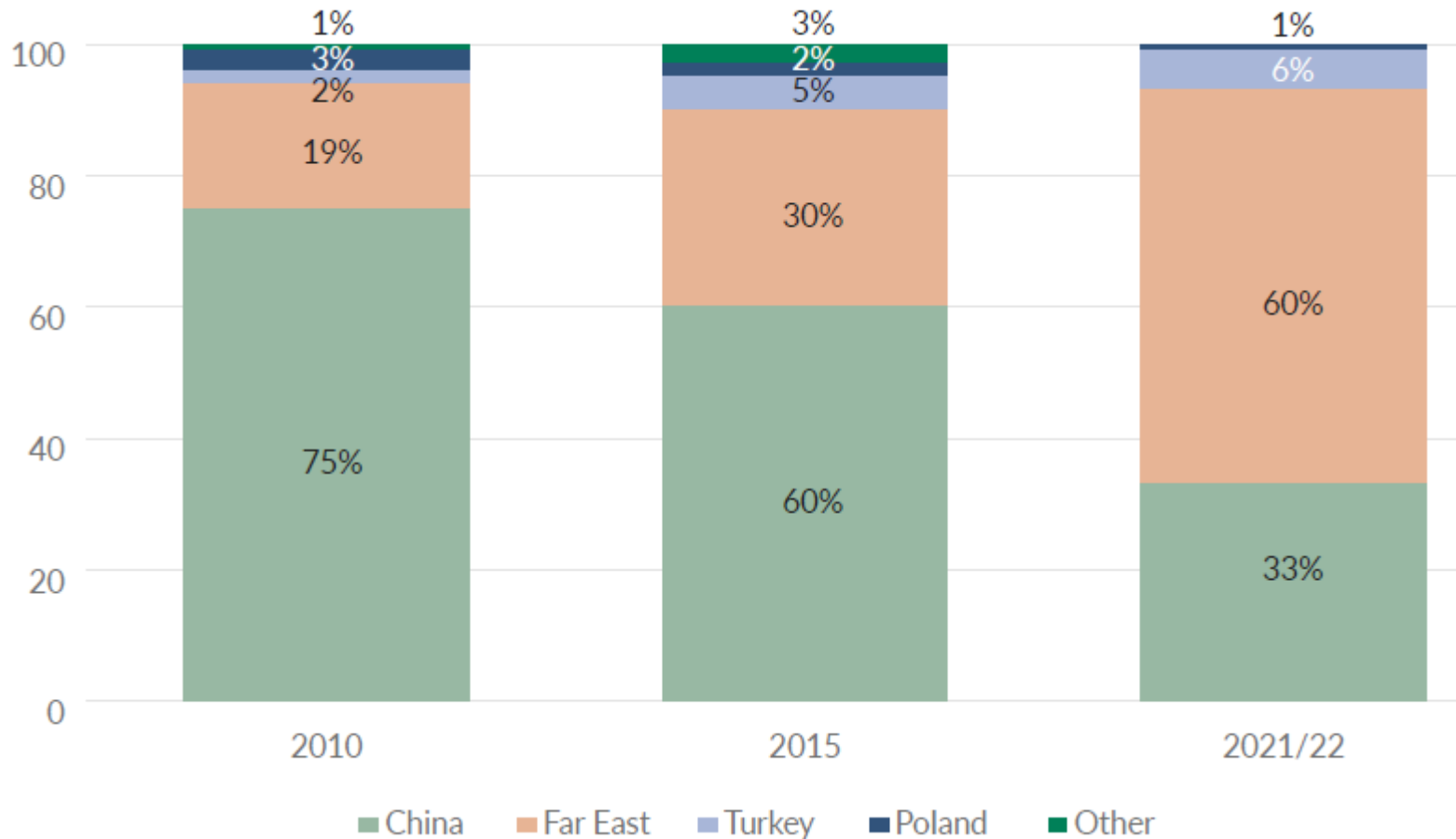
Popyt na pracę rośnie, gdy rośnie popyt na produkty / usługi danej firmy. Jeśli jednak równocześnie rośnie produktywność już zatrudnionych pracowników (np. dzięki lepszemu wyposażeniu stanowisk pracy), firmy mogą nie decydować się na zwiększanie zatrudnienia.

Krzywa popytu na pracę

LPP - zmiany w podziale produkcji

Bangladesz stanowi 39,5% dostaw, Chiny 33,4%, kraje Dalekiego Wschodu (Kambodża, Birma, Pakistan, Indie) 20%. 6,0% produkcji pochodzi z Turcji.

Średnie roczne wynagrodzenie w Bangladeszu (2023): **2945 USD**
Średnie roczne wynagrodzenie w Chinach (2023): **15620 USD**

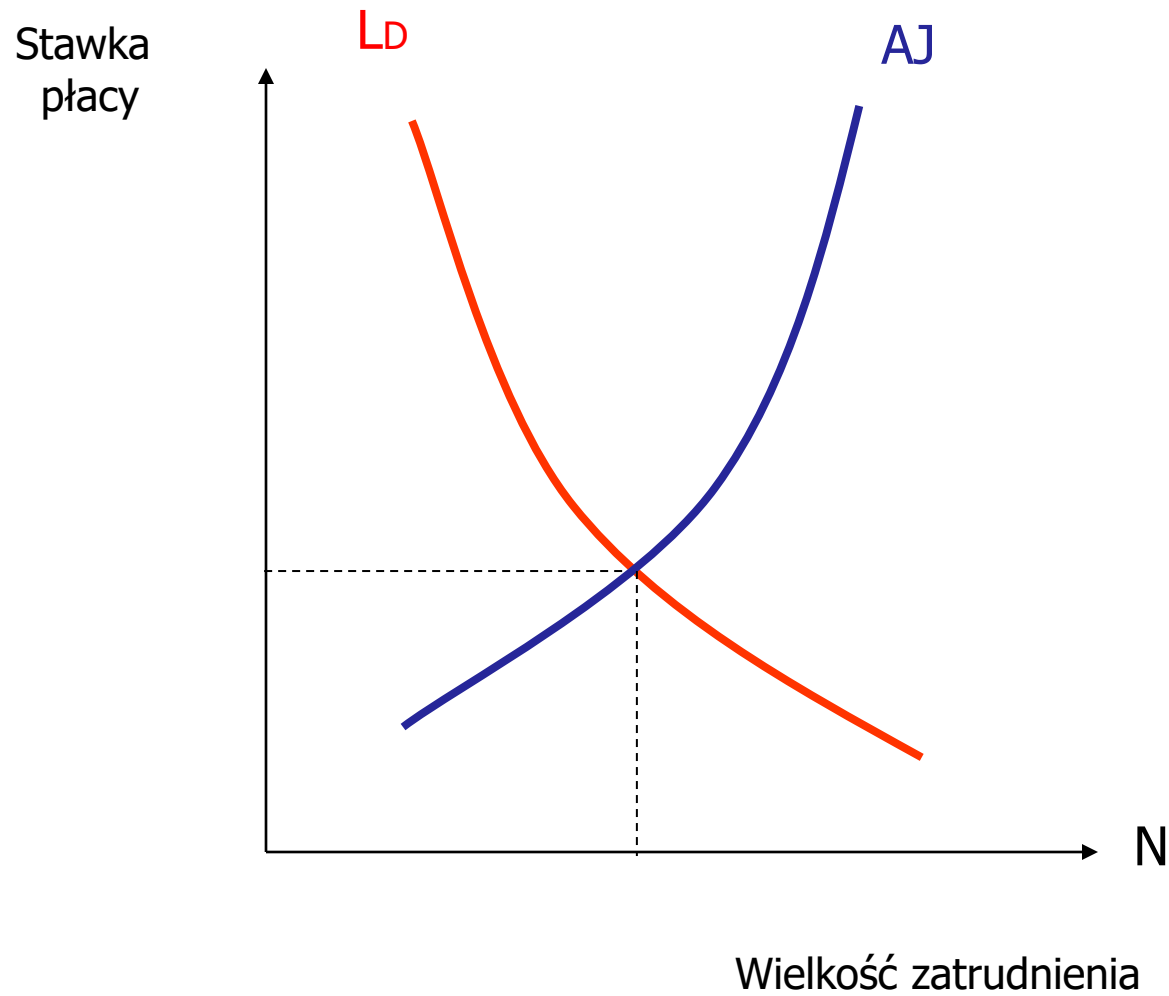
Źródło: www.lppsa.com

Ceny pracy - średnia roczna płaca

Kraj (miejsce w rankingu eksporterów)	Średnia roczna płaca (USD), 2020
Chiny (1 m.)	14 491
USA (2 m.)	60 220
Niemcy (3 m.)	59 513
Niderlandy (4 m.)	62 641
Japonia (5 m.)	48 562
Korea Płd. (6 m.)	38 991
Włochy (7 m.)	34 532
Belgia (8.)	54 506
Francja (9 m.)	43 618
Arabia Saudyjska (21 m.)	26 614
Wielka Brytania (15 m.)	53 599
Indie (18 m.)	2 024
Polska (24 m.)	15 620

Źródło: OECD (2022).

Równowaga na rynku pracy

Średnia płaca miesięczna brutto w wybranych krajach UE, 2022

Country	Average gross salary (EUR)
Denmark	6,173
Luxembourg	5,143
Austria	4,540
Germany	4,168
Sweden	4,154
France	4,130
Ireland	4,049
Belgium	3,775
Finland	3,380
Netherlands	2,808
Spain	2,648
Italy	2,479
Cyprus	1,992
Slovenia	1,927
Lithuania	1,730
Estonia	1,553
Czechia	1,549
Portugal	1,517
Greece	1,466
Poland	1,418
Croatia	1,377
Romania	1,303
Hungary	1,296
Slovakia	1,212
Bulgaria	852

Źródło:
reinisfischer.com

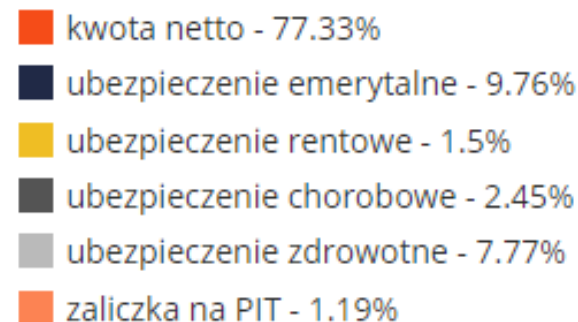
Roczna płaca na pełnym etacie (USD PPP), 2000-2021

Country	2000	2005	2010	2015	2020	2021
United States	57 499	60 184	63 265	66 140	72 807	74 738
Iceland	53 058	60 319	50 508	57 497	68 119	72 047
Switzerland	58 129	62 811	65 019	67 731	67 105	68 957
Denmark	47 995	52 618	56 776	58 890	60 984	61 331
Netherlands	55 158	57 435	60 861	61 383	61 560	60 923
Belgium	54 578	55 662	56 697	58 240	57 272	59 100
Norway	39 466	45 340	51 471	56 385	56 720	58 377
Austria	51 004	52 999	55 693	56 035	57 272	58 189
Australia	45 864	49 358	52 645	54 594	56 455	56 600
Germany	47 631	48 590	49 085	53 278	55 921	56 040
Canada	44 600	46 335	50 582	53 558	56 177	56 006
Ireland	37 155	43 043	50 350	47 926	50 751	51 045
United Kingdom	40 561	45 236	46 910	46 813	48 564	49 979
Finland	40 413	43 899	46 829	46 759	47 878	49 708
France	40 597	43 504	46 386	47 770	47 373	49 313
Sweden	35 613	38 997	42 885	46 132	48 430	48 951
New Zealand	32 802	37 158	40 022	41 195	46 126	46 976
Slovenia	29 550	34 259	38 123	37 779	43 310	43 892
Korea	29 505	34 516	36 358	38 323	43 342	42 747
Italy	40 575	41 793	42 669	41 300	39 208	40 767
Japan	38 823	39 299	38 421	37 542	38 850	39 711
Spain	38 940	38 404	42 116	40 684	38 426	39 202
Poland	21 859	22 731	25 512	26 710	33 330	33 566
Estonia	13 050	18 098	22 426	25 085	32 017	33 188
Czech Republic	17 381	22 441	24 808	26 173	30 912	31 711
Portugal	28 692	28 609	29 260	27 278	29 093	29 740
Hungary	16 463	22 438	21 991	21 194	25 275	26 268
Greece	27 453	32 803	32 665	27 082	25 720	25 744
Slovak Republic	14 786	17 064	20 427	21 360	24 407	24 805

Płaca netto, płaca brutto i koszty pracodawcy (2022)

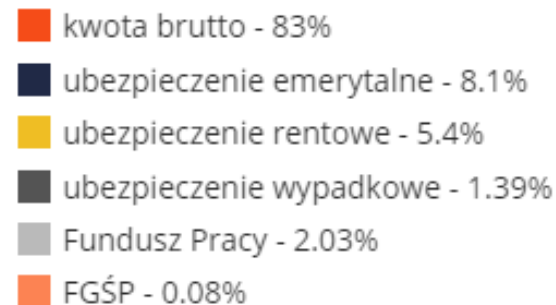
Koszty pracownika dla miesięcznego wynagrodzenia 3 600,00 PLN brutto

kwota netto	2 783,86 PLN
ubezpieczenie emerytalne	351,36 PLN
ubezpieczenie rentowe	54,00 PLN
ubezpieczenie chorobowe	88,20 PLN
ubezpieczenie zdrowotne	279,58 PLN
zaliczka na PIT	43,00 PLN
kwota brutto	3 600,00 PLN

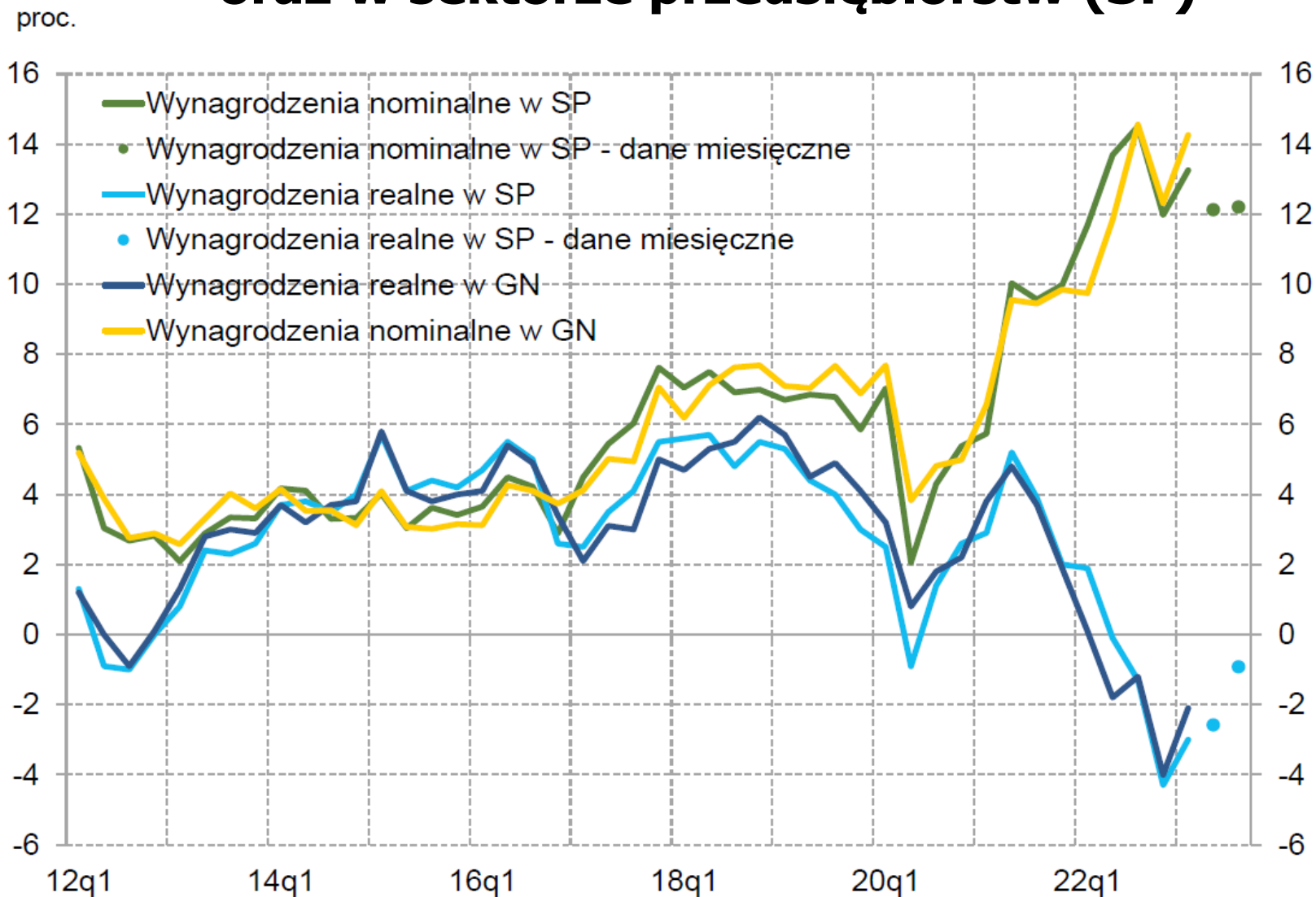

Koszty pracodawcy dla miesięcznego wynagrodzenia 3 600,00 PLN brutto

kwota brutto	3 600,00 PLN
ubezpieczenie emerytalne	351,36 PLN
ubezpieczenie rentowe	234,00 PLN
ubezpieczenie wypadkowe	60,12 PLN
Fundusz Pracy	88,20 PLN
FGŚP	3,60 PLN
koszty pracodawcy	4 337,28 PLN

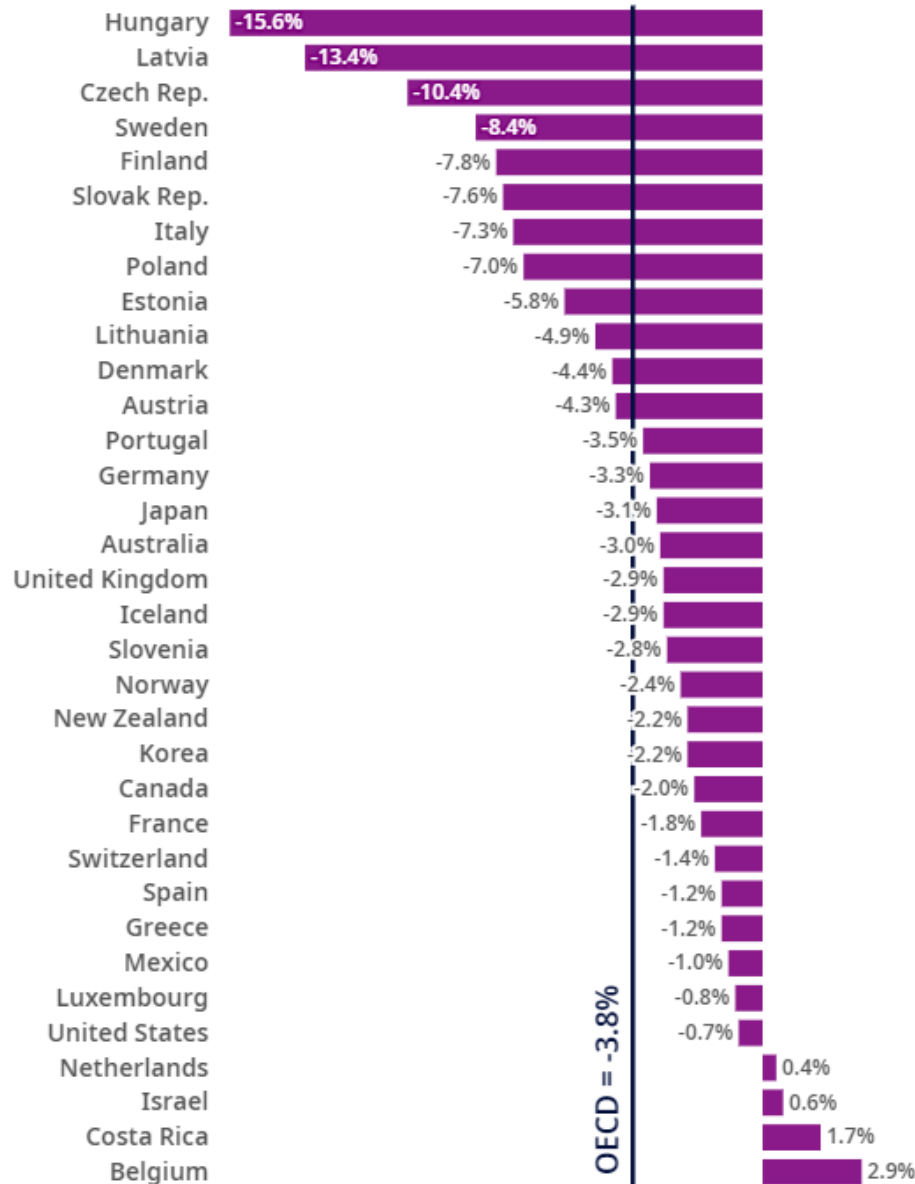

Dynamika (r/r) przeciętnych wynagrodzeń nominalnych i realnych w gospodarce narodowej (GN) oraz w sektorze przedsiębiorstw (SP)

Źródło: NBP, Raport o inflacji, lipiec 2023.

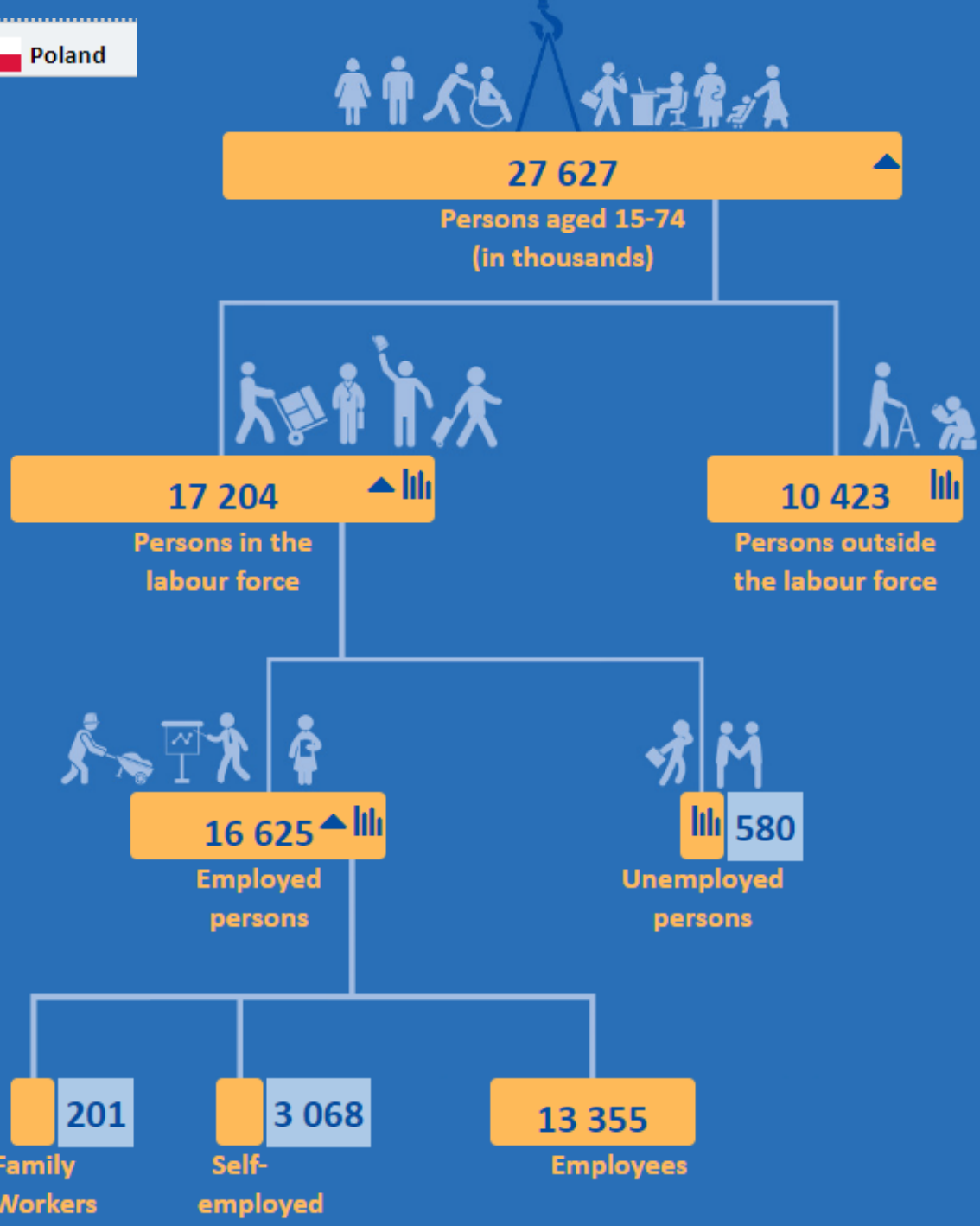
Zmiana płac realnych w krajach OECD, I kw. 2022 vs. I kw. 2023

-3.8%

year-on-year change in real wages in
OECD countries (Q1 2023)

Rynek pracy w Polsce, 2021

Źródło:
Eurostat,
2022.

Pracujący wg BAEL

Za **pracującą** uznano każdą osobę, która w badanym tygodniu:

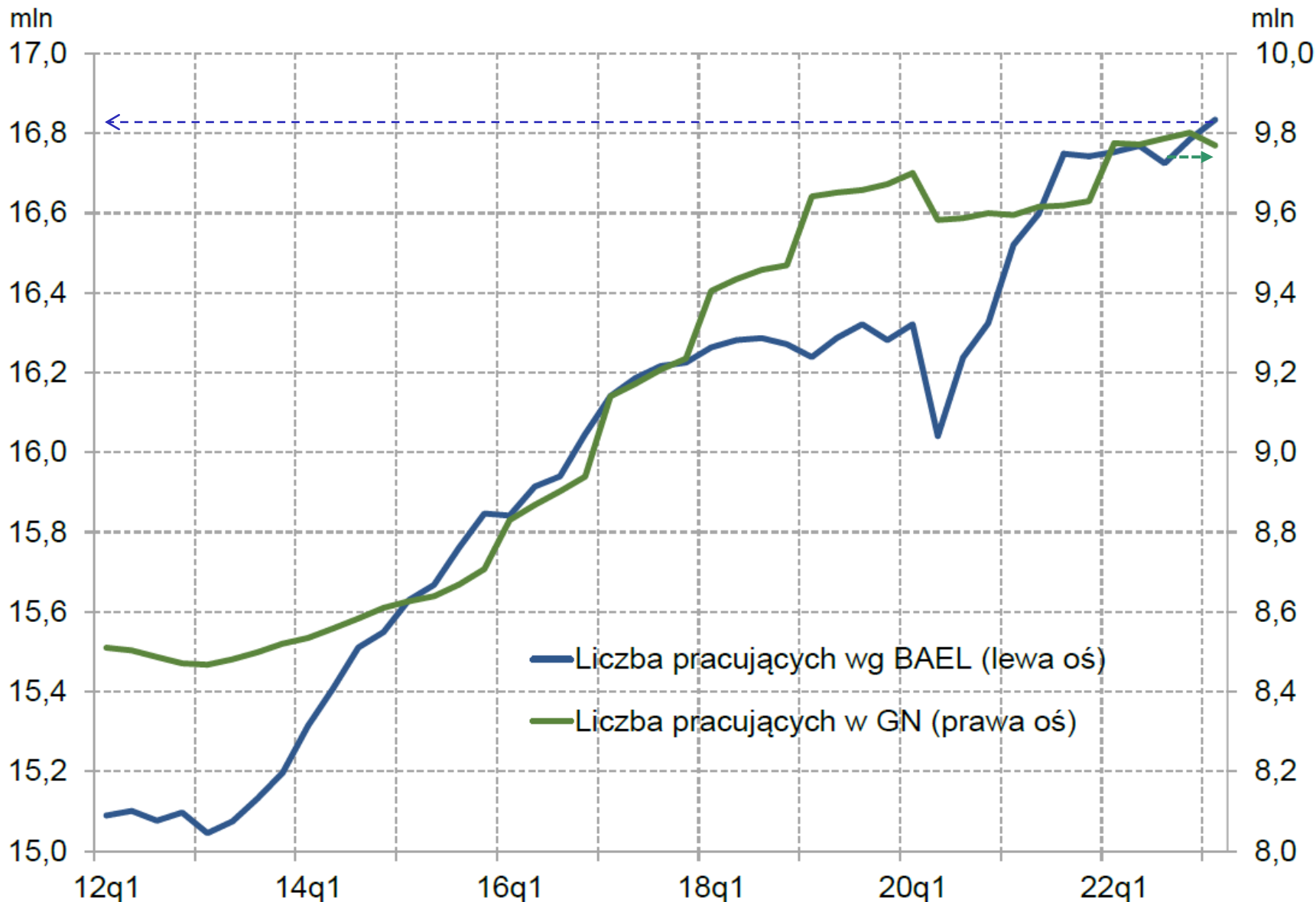
- wykonywała pracę przynoszącą zarobek lub dochód jako pracownik najemny, pracujący na własny rachunek lub pomagający członek rodziny,
- miała pracę, ale jej nie wykonywała (z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego lub wypoczynkowego, z innych powodów, przy czym długość przerwy w pracy wynosiła do 3 miesięcy, powyżej 3 miesięcy, ale osoba ta była pracownikiem najemnym i w tym czasie otrzymywała co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia (od I kwartału 2006 r.).

Bezrobotni, według **BAEL**, są to osoby w wieku 15—74 lata, które spełniały jednocześnie 3 warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- aktywnie poszukiwały pracy,
- były gotowe podjąć pracę w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do ludności **aktywnej zawodowo** zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej uznane za pracujące lub bezrobotne.

Liczba pracujących i zatrudnionych w Polsce

Źródło: NBP, Raport o inflacji, lipiec 2023.

GN – podmioty gospodarki narodowej zatrudniające powyżej 9 osób

Rynek pracy w Polsce w latach 2005-2011

Wskaźnik	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Pracujący w gospodarce narodowej (w tys.)	12 891	13 220	13 771	14 037	13 782	14 107	14 233
Zmiana liczby pracujących (w tys.)	171	329	551	266	-255	325	126
Zarejestrowani bezrobotni (w tys.)	2 773	2 309	1 747	1 474	1 893	1 955	1 983
Zmiana liczby bezrobotnych (w tys.)	-227	-464	-563	-273	419	62	28
Produkcja przemysłowa*	.	111,6	110,7	103,6	95,5	109,0	107,5
Produkcja budowlano-montażowa*	.	118,1	115,5	112,1	105,1	104,6	111,8
Nakłady inwestycyjne*	107,7	116,8	120,4	110,7	99,2	100,2	110,6
Sprzedaż detaliczna towarów ogółem*	97,6	107,2	107,6	105,0	101,7	99,0	103,2
Przewozy ładunków*	107,4	103,0	107,4	108,0	103,4	104,8	106,5
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia realne brutto*	101,8	104,0	105,5	105,9	102,0	101,4	101,4

*rok poprzedni=100

Źródło: GUS, 2018.

Rynek pracy w Polsce w latach 2012-2019

Wskaźnik	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Pracujący w gospodarce narodowej (w tys.)	14 172	14 244	14 402	14 830	15 178	15 711	15 950
Zmiana liczby pracujących (w tys.)	-61	72	158	428	348	533	239
Zarejestrowani bezrobotni (w tys.)	2 137	2 158	1 825	1 563	1 335	1 082	969
Zmiana liczby bezrobotnych (w tys.)	154	21	-333	-262	-228	-253	-113
Produkcja przemysłowa*	100,5	101,8	104,1	106,0	103,6	106,2	105,4
Produkcja budowlano-montażowa*	93,7	94,1	105,9	103,7	97,6	110,9	114,6
Nakłady inwestycyjne*	97,2	98,8	109,5	107,1	88,8	106,5	115,4
Sprzedaż detaliczna towarów ogółem*	100,5	101,3	103,9	105,4	106,2	105,5	104,6
Przewozy ładunków*	93,6	103,3	99,5	98,0	101,8	111,8	106,8
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia realne brutto*	100,1	102,8	103,2	104,5	104,3	103,7	105,4

*rok poprzedni=100

Źródło: GUS, 2018.

Rynek pracy w Polsce w latach 2020-2022

Wskaźnik	2019	2020	2021	2022
Pracujący w gospodarce narodowej (w tys.)	16 121	14 789	15 003	15 210
Zmiana liczby pracujących (w tys.)	171	-1 332	214	207
Zarejestrowani bezrobotni (w tys.)	866	1 046	895	812
Zmiana liczby bezrobotnych (w tys.)	-103	180	-151	-83
Produkcja przemysłowa*	105,1	98,1	114,7	109,5
Produkcja budowlano-montażowa*	104,8	98,7	108,5	113,7
Nakłady inwestycyjne*	103,1	95,0	106,3	97,8
Sprzedaż detaliczna towarów ogółem*	104,7	96,3	106,9	102,9
Przewozy ładunków*	101,3	99,1	102,4	101,1
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia realne brutto*	104,8	102,9	103,3	97,9

Źródło: GUS, 2023.

*rok poprzedni=100

Stopa zatrudnienia w krajach OECD, 2022

Country	Total (15-64)	Youth (15-24)	Prime age (25-54)	Older population (55-64)
Iceland	83,3	71,2	86,7	82,6
Netherlands	81,8	75,5	86,8	73,1
New Zealand	79,7	61,2	85,8	78,5
Switzerland	79,5	60,1	86,4	72,8
Japan	78,4	46,6	86,4	78,1
Norway	77,7	57,9	84,5	74,5
Australia	77,2	65,7	83,6	67,1
Denmark	77,1	56,1	84,9	73,4
Sweden	77,1	44,5	86,4	77,3
Germany	76,9	50,4	85,2	73,3
Estonia	76,4	36,5	86,5	73,7
Canada	75,6	58,7	84,7	63,5
United Kingdom	75,5	53,7	84,8	64,2
Czech Republic	75,5	25,7	87,4	72,9
Finland	74,5	48,0	83,3	71,2
Hungary	74,4	27,6	88,1	65,6
Austria	74,0	51,9	85,7	56,4
Ireland	73,9	47,8	83,5	68,1
Lithuania	73,7	32,0	85,2	69,8
Slovenia	73,1	32,3	89,7	55,2
Portugal	72,8	27,8	86,3	65,9
Poland	71,3	27,8	85,6	56,4
Slovak Republic	71,3	21,3	84,7	64,1
United States	71,3	51,1	79,9	63,5
Korea	68,5	28,8	77,0	68,8
France	68,1	34,9	82,7	56,9
Belgium	66,5	26,0	81,8	56,6
Spain	65,5	25,7	77,2	57,7
Greece	60,7	16,1	75,0	51,9
Italy	60,1	19,8	72,4	55,0

Bezrobocie - definicja

Bezrobocie - to zjawisko polegające na tym, że część osób zdolnych do pracy i chcących pracować pozostaje bez pracy.

Bezrobotny – osoba zdolna do pracy i gotowa do jej podjęcia w ramach stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy, pozostająca bez pracy i nie ucząca się w szkole, zarejestrowana we właściwym dla miejsca zamieszkania rejonowym urzędzie pracy.

Dz.U. z 1991 r. Nr 106, poz. 457. Ustawa z dnia 16 października 1991 r. o zatrudnieniu i bezrobociu.

Pomiar wielkości bezrobocia

$$\text{Stopa bezrobocia} = \frac{\text{liczba bezrobotnych}}{\text{wielkość siły roboczej}}$$

$$\text{Siła robocza} = \text{zatrudnieni} + \text{bezrobotni}$$

Mikro- i makroekonomiczne skutki bezrobocia

Skutki bezrobocia w skali mikro:

- pogorszenie się sytuacji materialnej bezrobotnych i ich rodzin;
- patologie społeczne.

Skutki bezrobocia w skali makro:

- straty produkcji w wyniku niepełnego wykorzystania siły roboczej;
- obciążenie budżetu państwa z tytułu zasiłków;
- straty we wpływach podatkowych do budżetu państwa, które miałyby miejsce, gdyby bezrobotni pracowali.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Polsce 1990-2003

Rok / Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2003	3321	3344	3321	3246	3160	3135	3123	3099	3073	3073	3097	3176
2002	3253	3278	3260	3204	3065	3091	3105	3106	3113	3108	3151	3217
2001	2836	2877	2899	2878	2841	2849	2872	2893	2920	2944	3022	3115
2000	2476	2526	2532	2488	2445	2437	2478	2496	2529	2548	2613	2703
1999	2047	2147	2170	2122	2073	2074	2116	2144	2178	2187	2257	2350
1998	1893	1892	1846	1766	1695	1688	1683	1671	1677	1693	1743	1831
1997	2336	2313	2236	2132	2044	2040	1989	1929	1854	1792	1801	1826
1996	2718	2734	2727	2671	2568	2508	2466	2401	2341	2286	2307	2360
1995	2875	2832	2754	2690	2599	2684	2721	2690	2657	2596	2597	2629
1994	2955	2969	2950	2889	2843	2933	2982	2965	2916	2846	2831	2838
1993	2584	2626	2649	2643	2624	2702	2812	2830	2830	2809	2846	2890
1992	2212	2246	2216	2218	2229	2297	2409	2457	2499	2477	2490	2509
1991	1196	1259	1322	1370	1435	1574	1750	1854	1971	2040	2108	2156
1990	56	152	267	351	443	568	699	820	926	1008	1089	1126

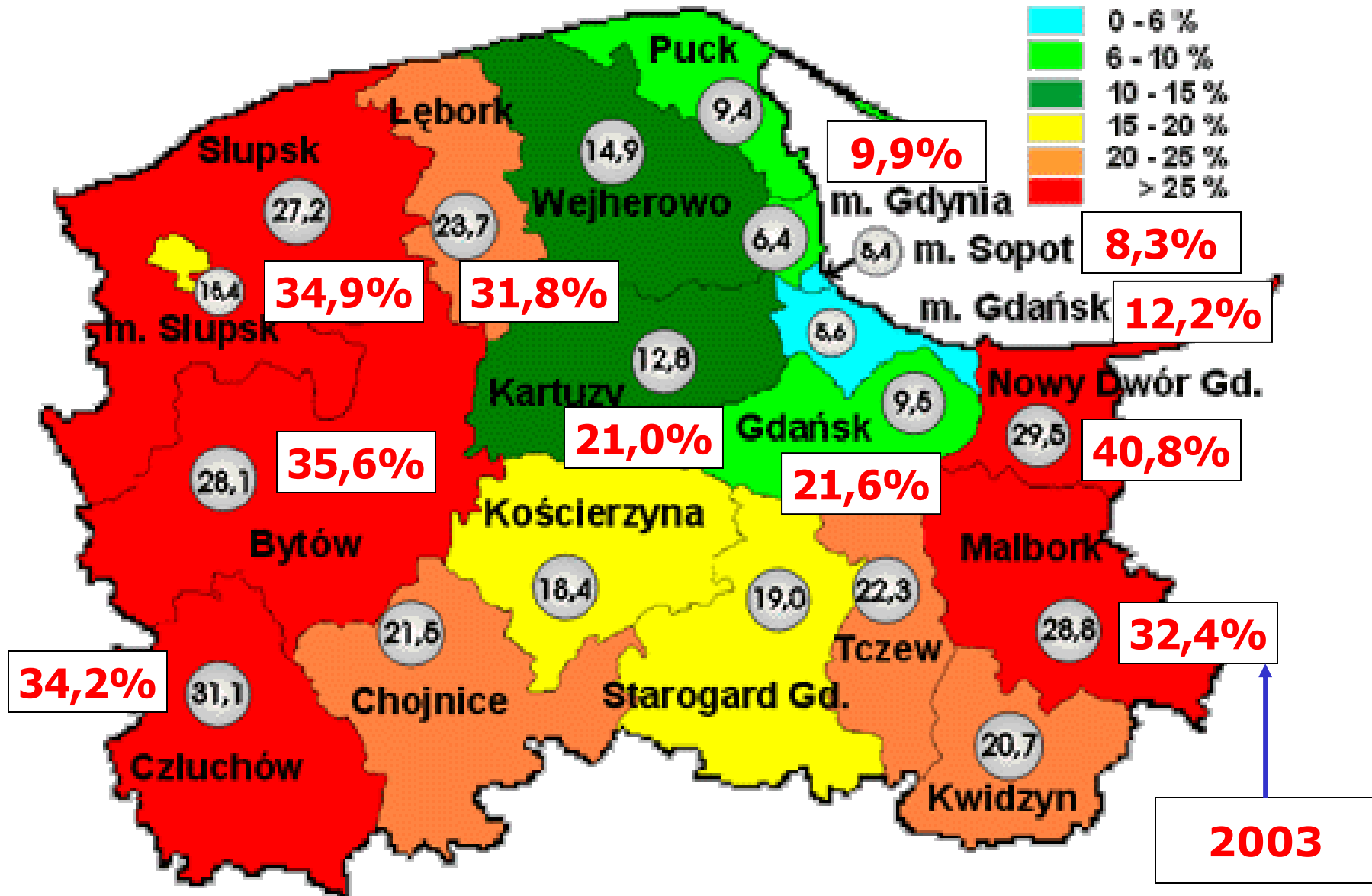
Źródło: GUS, 2023.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Polsce 2004-2023

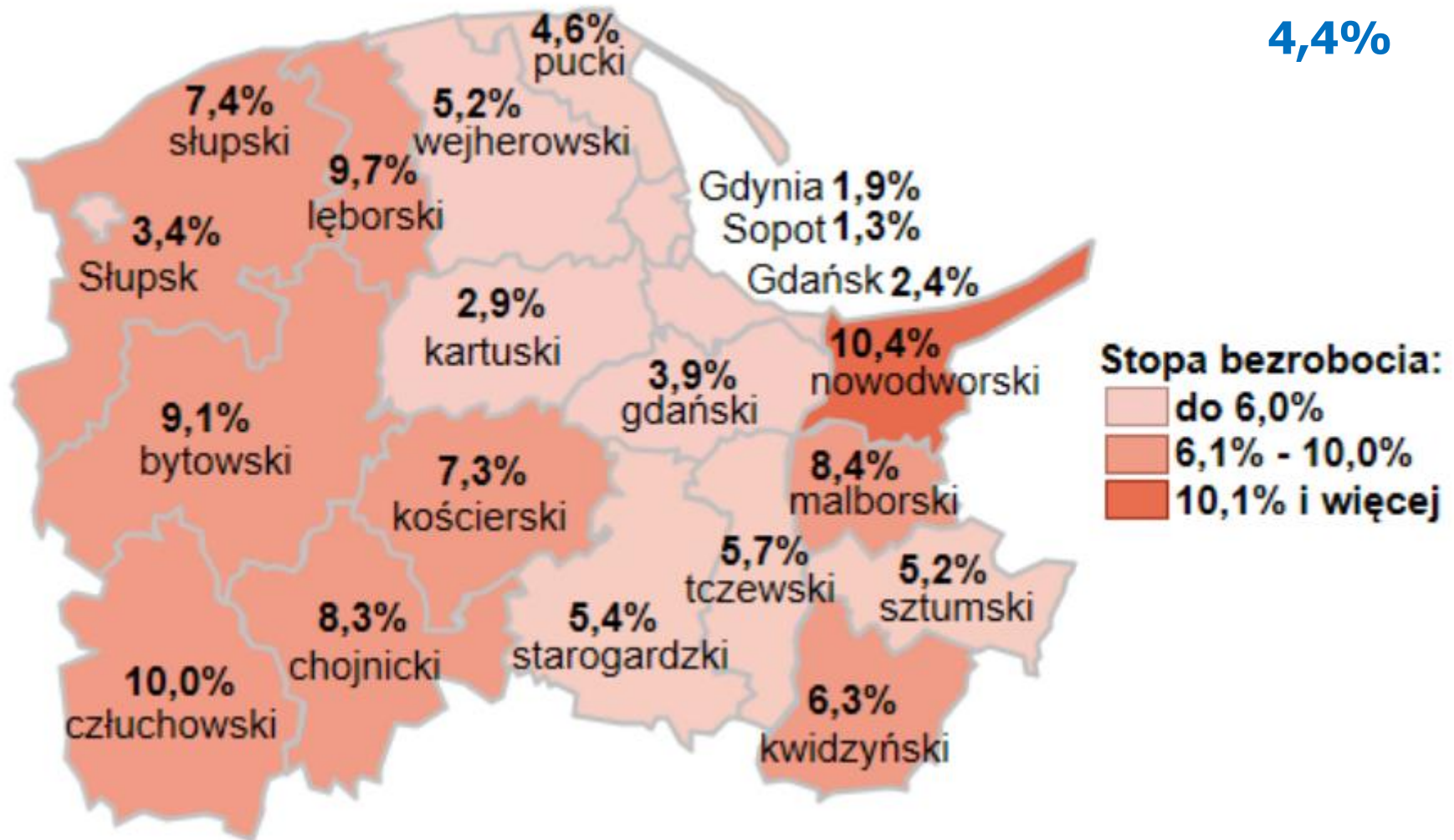
Rok / Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2023	858	865	847	822	802	784	782	783	776			
2022	927	922	902	878	850	818	810	807	802	796	800	812
2021	1090	1100	1078	1054	1027	993	975	961	935	911	899	895
2020	922	920	909	966	1012	1027	1030	1028	1024	1018	1026	1046
2019	1023	1017	985	938	906	877	868	866	851	841	850	866
2018	1134	1127	1092	1043	1002	968	962	959	947	937	951	969
2017	1397	1383	1324	1253	1202	1152	1140	1136	1117	1070	1068	1082
2016	1648	1653	1601	1522	1457	1393	1362	1347	1324	1308	1314	1335
2015	1919	1919	1861	1782	1702	1622	1586	1564	1539	1517	1531	1563
2014	2261	2256	2182	2079	1987	1913	1879	1853	1822	1785	1800	1825
2013	2296	2337	2315	2256	2176	2109	2093	2083	2083	2075	2116	2158
2012	2122	2168	2142	2073	2014	1964	1953	1965	1979	1995	2058	2137
2011	2105	2150	2134	2044	1963	1883	1863	1855	1862	1868	1915	1983
2010	2053	2102	2077	1974	1908	1844	1813	1800	1813	1819	1858	1955
2009	1634	1719	1759	1720	1683	1659	1676	1689	1716	1744	1811	1893
2008	1813	1779	1702	1606	1526	1455	1423	1404	1377	1352	1399	1474
2007	2366	2331	2233	2103	1985	1895	1856	1822	1778	1721	1719	1747
2006	2867	2866	2822	2704	2583	2488	2443	2412	2364	2302	2287	2309
2005	3095	3095	3053	2958	2867	2827	2809	2783	2760	2712	2723	2773
2004	3293	3295	3266	3174	3093	3071	3042	3006	2971	2938	2943	3000

Źródło: GUS, 2023.

Stopa bezrobocia w powiatach województwa pomorskiego (2000 i 2003)

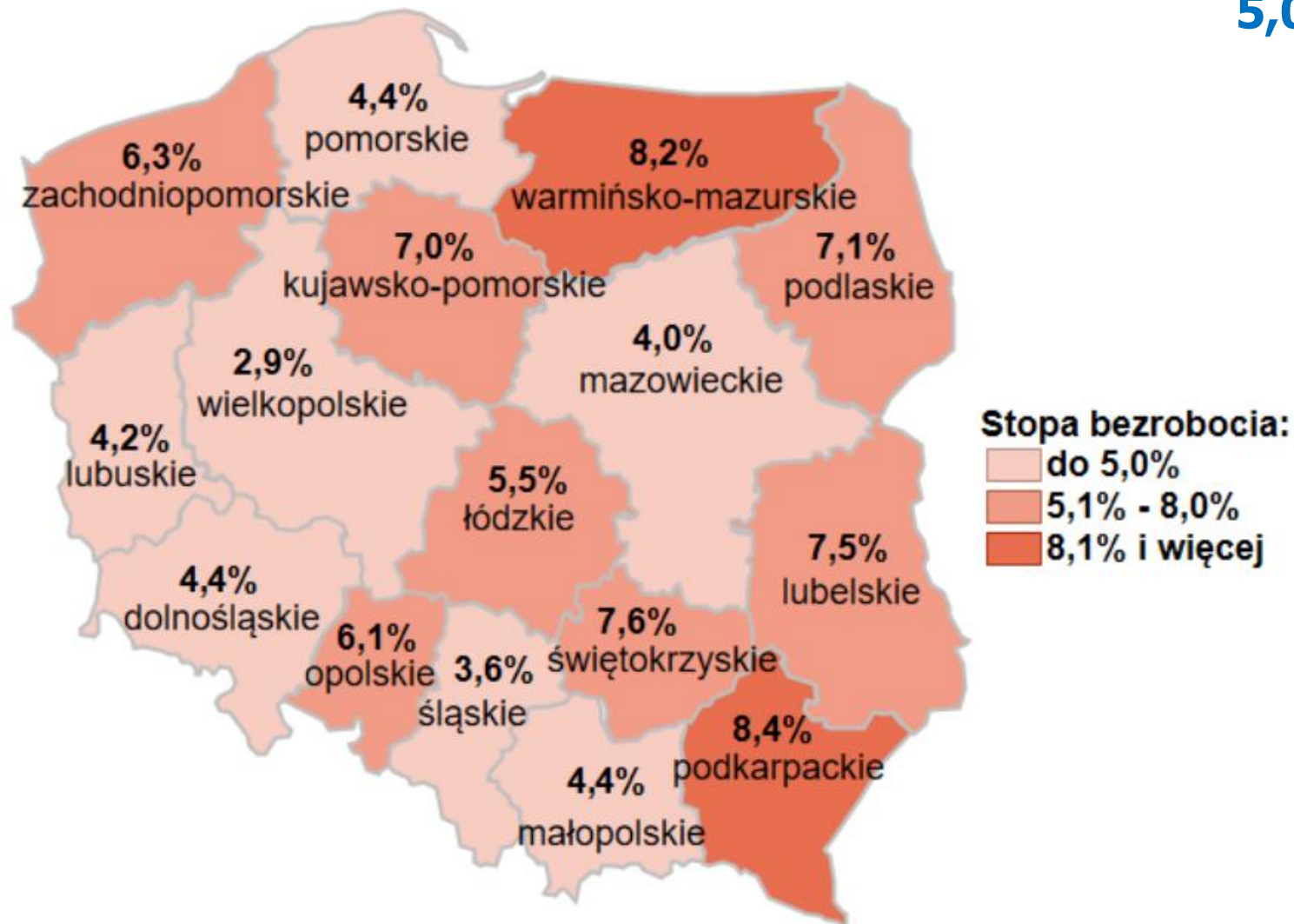

Stopa bezrobocia w powiatach województwa pomorskiego, VII 2023

Stopa bezrobocia w Polsce, VII 2023

5,0%

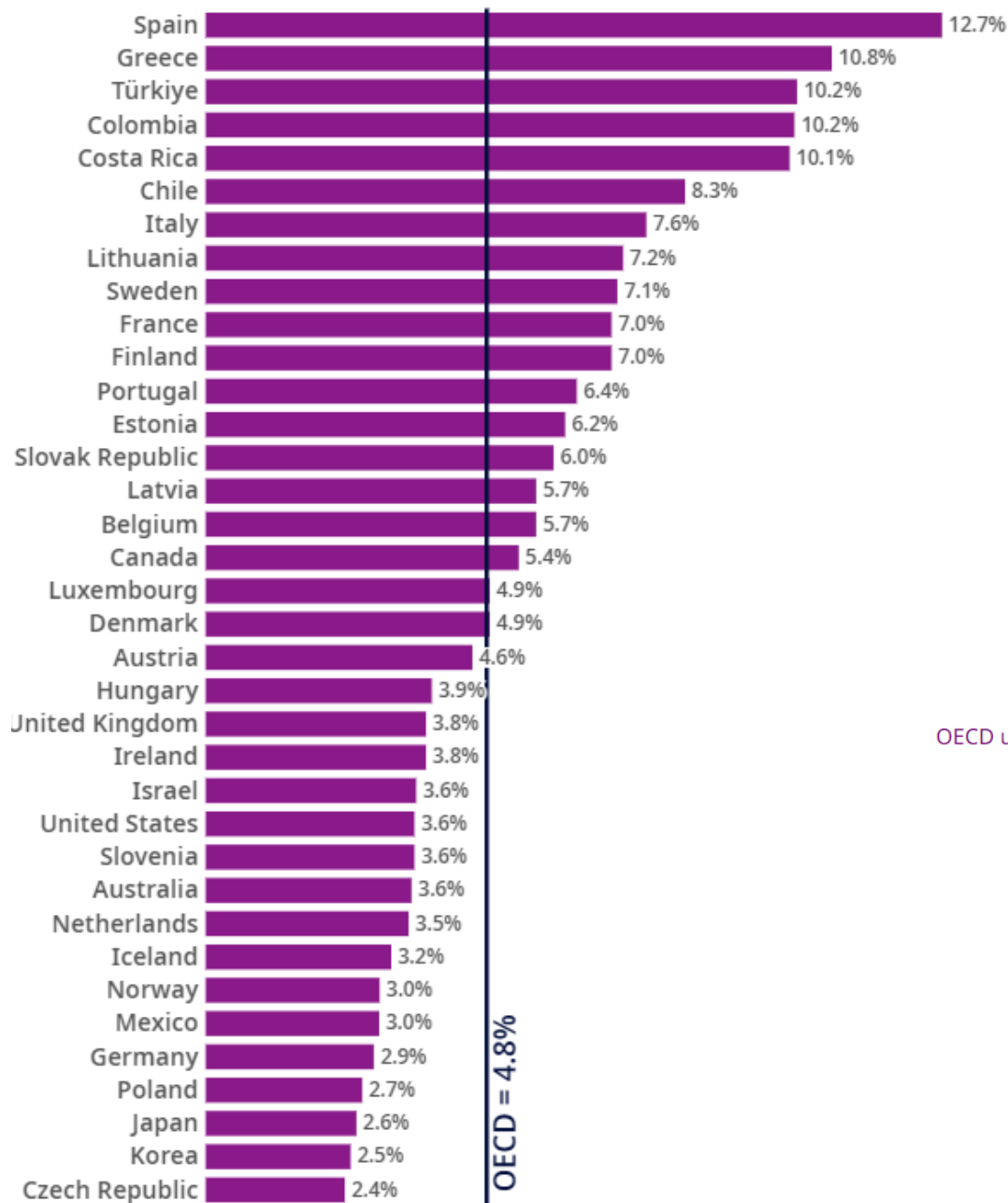

Stopa bezrobocia w krajach UE, 2021-2022

Źródło: Eurostat, 2022.

Country	2021-12	2022-01	2022-02	2022-03	2022-04	2022-05	2022-06	2022-07	2022-08
Czechia	2,1	2,3	2,5	2,3	2,5	2,5	2,4	2,4	2,4
Poland	3,0	2,8	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,6	2,6
Malta	3,1	3,1	3,1	3,0	3,0	3,0	2,9	2,9	2,9
Germany	3,2	3,1	3,1	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Hungary	3,7	3,7	3,7	3,3	3,3	3,5	3,1	3,5	3,5
Netherlands	3,8	3,6	3,4	3,3	3,2	3,3	3,4	3,6	3,8
Slovenia	4,4	4,1	4,0	4,1	4,4	4,5	4,4	4,2	4,1
Ireland	5,0	5,0	4,7	5,0	4,6	4,2	4,3	4,2	4,3
Denmark	4,6	4,9	4,4	3,9	4,1	4,1	4,3	4,6	4,4
Luxembourg	4,7	4,5	4,5	4,4	4,3	4,2	4,2	4,3	4,4
Bulgaria	4,6	4,6	4,6	4,6	4,5	4,5	4,5	4,6	4,6
Romania	5,7	5,8	5,7	5,6	5,5	5,5	5,4	5,2	5,1
Lithuania	6,6	6,5	6,2	6,1	5,4	5,4	5,4	5,2	5,2
Austria	4,8	4,7	4,8	4,3	4,4	4,7	4,2	4,6	5,2
Belgium	5,6	5,4	5,3	5,4	5,6	5,8	5,9	5,9	5,8
Estonia	5,5	5,9	5,5	5,5	5,5	5,8	5,8	5,8	5,8
Portugal	5,8	5,8	5,7	5,8	5,9	6,0	6,0	6,0	6,0
Slovakia	6,5	6,5	6,4	6,3	6,3	6,2	6,1	6,1	6,0
Croatia	6,6	6,4	6,4	6,4	6,3	6,2	6,3	6,4	6,4
Latvia	7,3	7,1	6,9	6,7	6,6	6,5	6,4	6,5	6,5
Sweden	8,0	8,0	7,4	7,6	7,7	7,7	7,6	7,0	6,9
France	7,4	7,3	7,3	7,4	7,5	7,6	7,6	7,4	7,3
Finland	7,2	7,1	6,5	6,5	6,2	6,1	6,8	7,2	7,3
Italy	8,8	8,7	8,5	8,3	8,2	8,0	8,0	7,9	7,8
Cyprus	6,6	6,3	6,4	6,5	6,9	7,0	7,5	8,2	8,6
Greece	12,9	13,6	13,1	12,8	12,8	12,7	12,4	12,3	12,2
Spain	13,3	13,3	13,3	13,2	12,9	12,6	12,5	12,4	12,4

Stopa bezrobocia w krajach OECD, 2023

4.8%

OECD unemployment rate (May 2023)

Rodzaje bezrobocia

Bezrobocie frykcyjne - jest związane z przerwami w zatrudnieniu z powodu zmiany miejsca zamieszkania lub z powodu poszukiwania lepszej pracy.

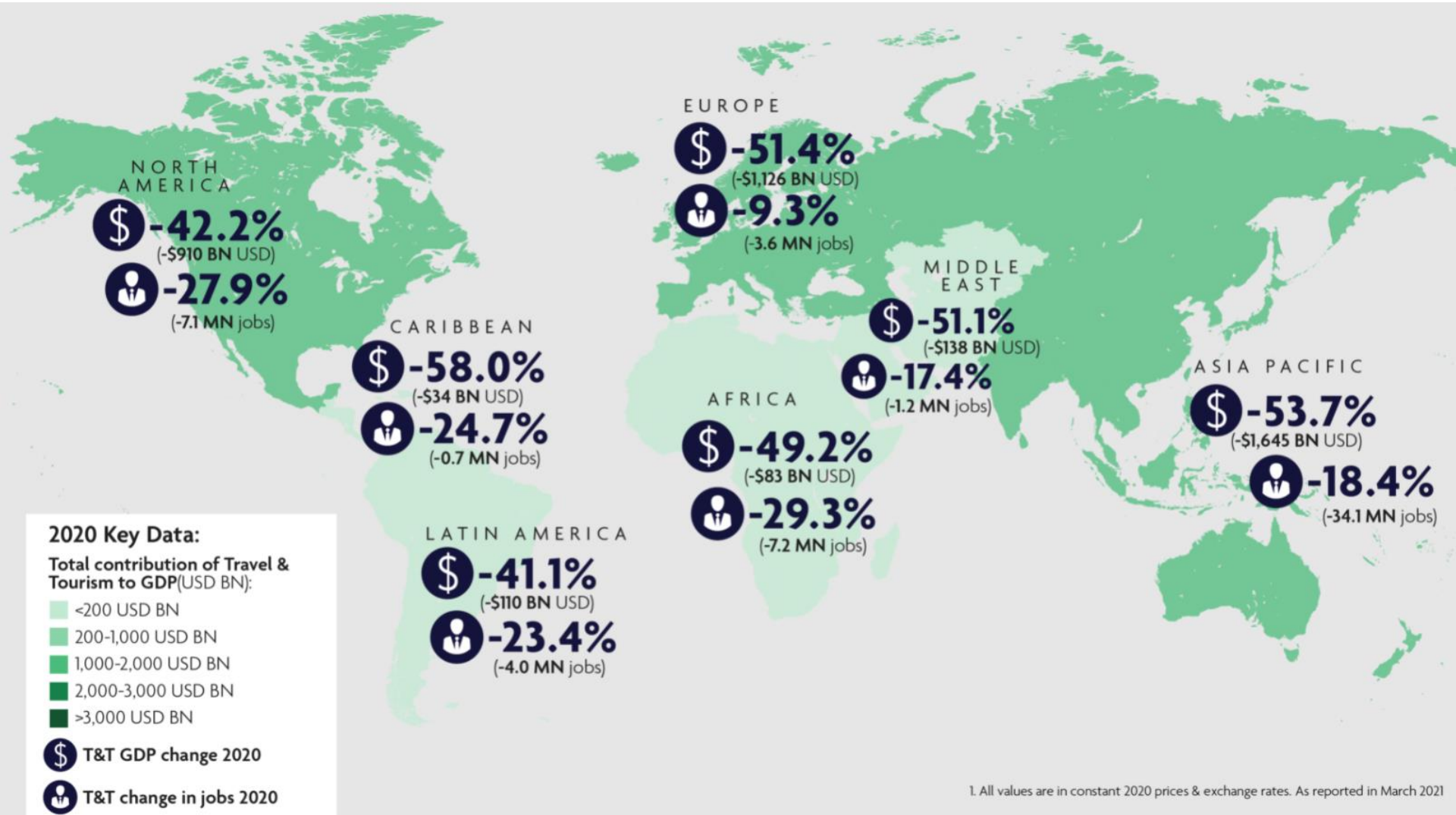
Bezrobocie strukturalne - powstaje na tle strukturalnych rozbieżności pomiędzy podażą pracy i popytem na pracę.

Bezrobocie cykliczne - jest związane ze spadkiem popytu zagregowanego, podaży zagregowanej oraz zatrudnienia w okresie recesji.

Przyczyny bezrobocia

- Zła koniunktura gospodarcza (słaba kondycja finansowa przedsiębiorstw, likwidacja miejsc pracy).
- Niewystarczający popyt zagregowany; niewykorzystane moce wytwórcze.
- Niedopasowanie strukturalne popytu na pracę i podaży pracy; brak odpowiednich kwalifikacji wśród osób młodych.
- Szoki gospodarcze (w tym szoki technologiczne, naftowe, **pandemie**).
- Brak elastyczności rynku pracy (brak możliwości dostosowań cenowych i ilościowych); zbyt silna pozycja związków zawodowych; płace wyższe niż produkt krańcowy pracy; wysokie płace minimalne; restrykcyjne prawo pracy; wysokie narzuty podatkowe na płace.
- Niewystarczająca ilość informacji o rynku pracy; asymetria informacji w relacjach pracodawca – pracownik.
- Brak programów aktywnej walki z bezrobociem.

Wpływ pandemii na turystykę

Zmiany zatrudnienia w USA, 2007-2021 (w tys.)

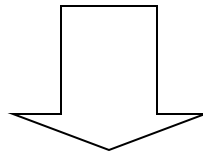
Year	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec
2007	240	89	190	80	143	75	-34	-20	88	84	114	98
2008	17	-84	-78	-210	-186	-162	-213	-267	-450	-474	-766	-694
2009	-793	-702	-823	-687	-349	-471	-329	-213	-220	-204	-2	-275
2010	23	-68	164	243	524	-137	-68	-36	-52	262	119	87
2011	43	189	225	346	77	225	69	110	248	209	141	209
2012	354	262	240	82	100	73	152	172	187	159	156	239
2013	191	278	139	191	222	181	112	242	187	225	264	69
2014	175	166	254	325	218	326	232	188	309	252	291	268
2015	191	271	71	284	331	174	302	125	155	306	237	273
2016	73	263	229	187	42	267	354	135	269	145	151	230
2017	185	188	129	197	155	216	215	184	18	267	225	130
2018	121	406	176	137	278	219	136	244	80	201	134	182
2019	269	1	147	210	85	182	194	207	208	185	261	184
2020	214	251	-1373	-20787	2833	4846	1726	1583	716	680	264	-306
2021	233	536	785	269	614	962	1091	483	312	531		

Analiza rynku pracy

Popyt na pracę

Podaż pracy

$$L + V = L + U$$

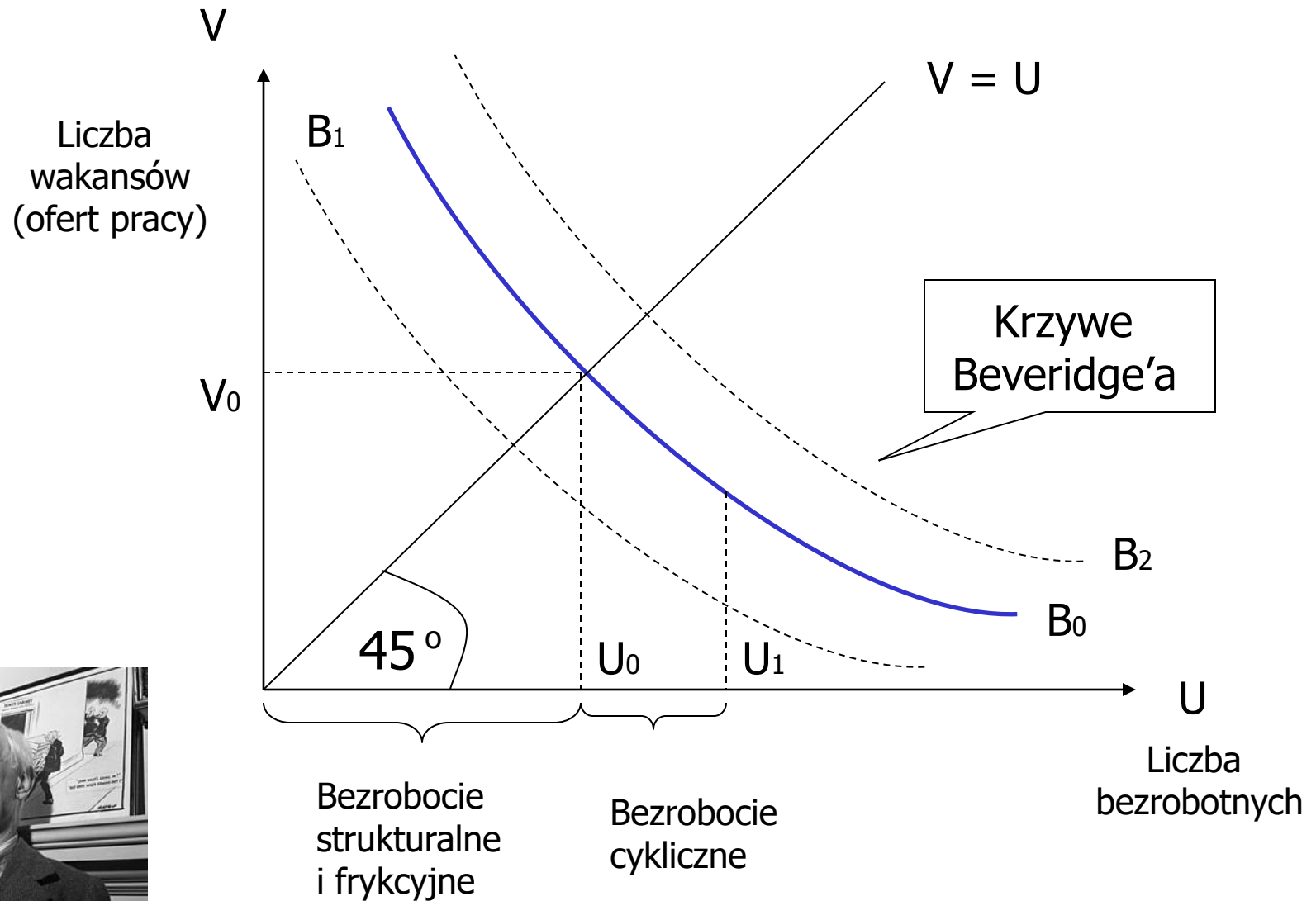

$$V = U$$

Równowaga na rynku pracy

Krzywa Beveridge'a

[Christopher Dow i Leslie Dicks-Mireaux (1958)]

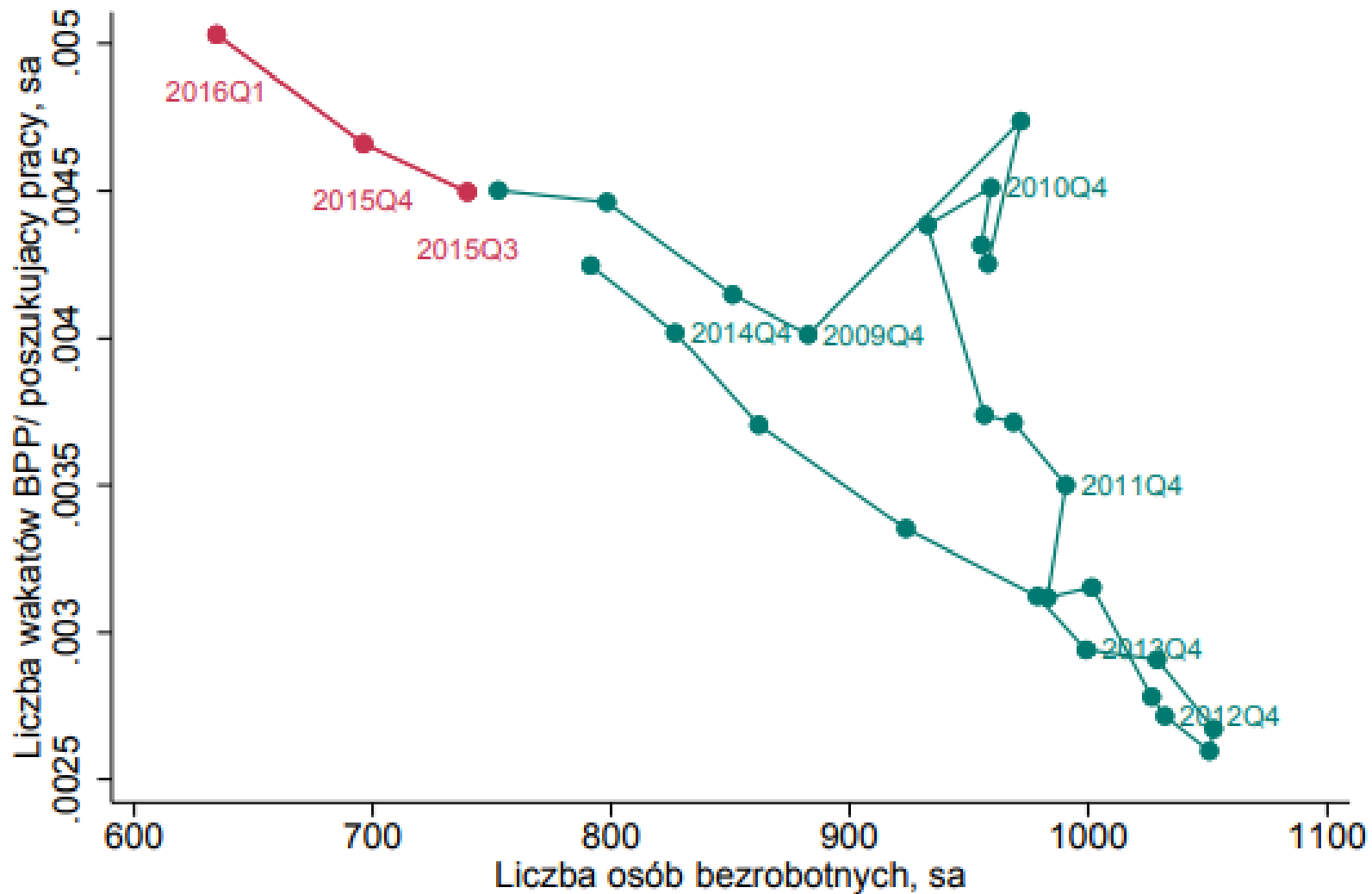

Stopa wakatów w krajach UE, 2019-2022

Źródło: Eurostat, 2022.

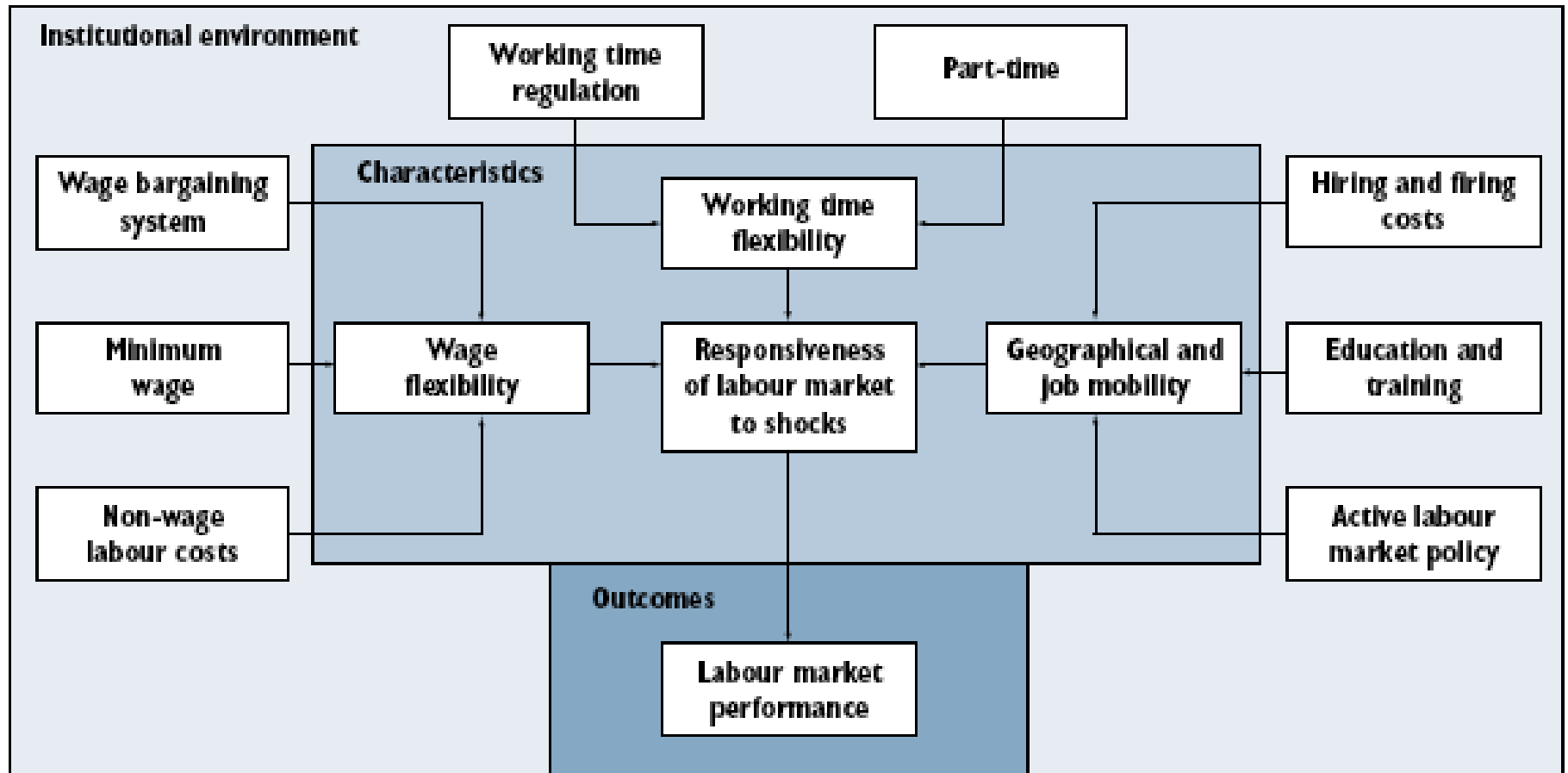
Country	2019-Q4	2020-Q1	2020-Q2	2020-Q3	2020-Q4	2021-Q1	2021-Q2	2021-Q3	2021-Q4	2022-Q1	2022-Q2
Netherlands	3,2	2,6	2,4	2,5	2,5	3,0	3,8	4,2	4,2	4,9	5,1
Belgium	3,4	3,2	3,0	3,3	2,9	3,5	4,2	4,7	4,7	4,8	5,0
Czechia	5,9	5,7	5,4	5,3	5,0	5,0	4,9	5,1	4,9	5,3	4,9
Austria	3,0	2,9	2,2	2,5	2,6	2,8	3,4	3,8	4,0	4,7	4,8
Germany	3,3	2,9	2,0	2,4	3,0	2,9	2,9	3,3	3,9	4,1	4,5
Sweden	1,9	2,7	1,8	1,4	1,6	2,3	2,6	2,2	2,5	3,6	3,6
Slovenia	2,0	2,2	1,4	1,8	1,5	2,2	2,7	2,8	2,5	3,2	3,3
Hungary	2,4	1,9	2,0	2,1	2,0	2,0	2,3	2,5	2,5	2,7	3,0
Finland	1,6	2,8	1,5	2,0	1,5	2,7	2,2	2,8	2,5	3,9	3,0
Latvia	3,0	2,1	2,4	2,3	1,9	2,4	2,8	2,7	3,0	3,1	2,9
Cyprus	1,3	2,0	1,2	1,7	1,3	2,0	2,6	2,4	2,4	3,2	2,7
Luxembourg	1,5	1,7	1,4	1,5	1,5	1,6	1,9	2,1	2,2	2,3	2,7
Malta	2,2	1,4	1,5	1,9	1,7	1,4	2,4	2,6	2,3	2,6	2,7
Italy	1,1	0,8	1,0	0,9	0,8	1,6	1,9	1,9	1,7	2,4	2,3
Estonia	1,8	1,4	1,3	1,5	1,5	1,5	1,7	1,9	1,8	2,1	2,1
Lithuania	1,3	1,1	1,3	1,4	1,2	1,6	1,9	2,0	1,8	2,0	2,0
Croatia	1,2	1,5	0,8	1,2	1,0	1,5	1,7	1,6	1,5	2,1	1,7
Ireland	0,9	0,8	0,8	0,8	0,9	1,0	1,2	1,5	1,4	1,6	1,6
Portugal	0,9	0,6	0,7	0,7	0,7	0,8	1,0	1,2	1,0	1,3	1,4
Greece	0,5	0,4	0,3	0,5	0,3	0,3	0,6	0,7	0,7	0,8	1,2
Poland	1,0	0,6	0,7	0,7	0,7	0,9	1,2	1,2	1,1	1,3	1,2
Slovakia	1,0	0,9	0,8	0,8	0,7	0,8	0,9	0,9	0,9	1,1	1,0
Bulgaria	0,8	0,7	0,9	0,9	0,7	0,8	0,8	0,8	0,7	0,9	0,9
Spain	0,7	0,7	0,5	0,6	0,5	0,7	0,8	0,8	0,7	0,9	0,9
Romania	1,0	0,9	0,7	0,8	0,7	0,8	0,8	1,0	0,9	1,0	0,9

Krzywa Beveridge'a - Polska

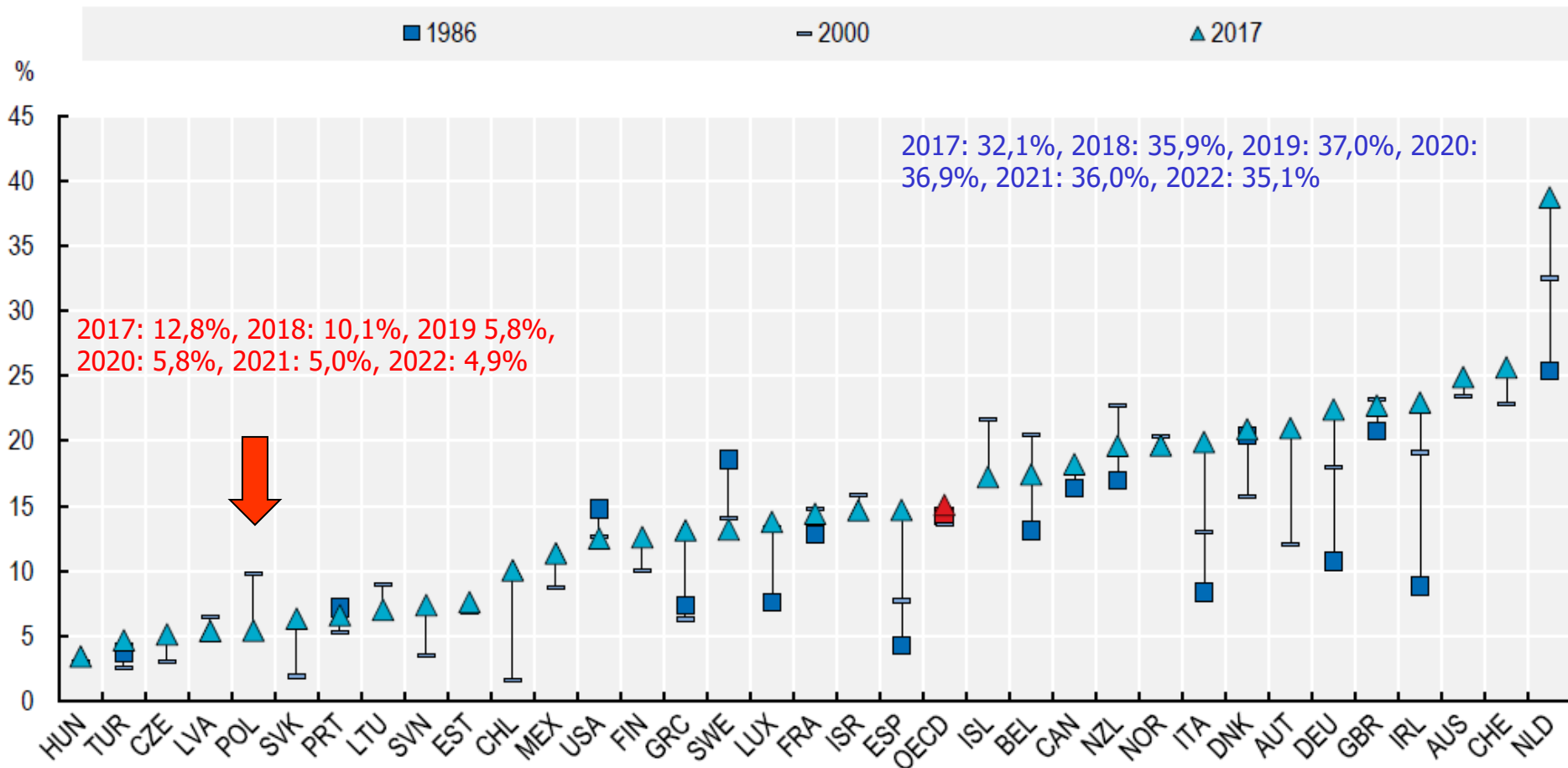
Źródło: NBP 2016.

Czynniki decydujące o elastyczności rynku pracy

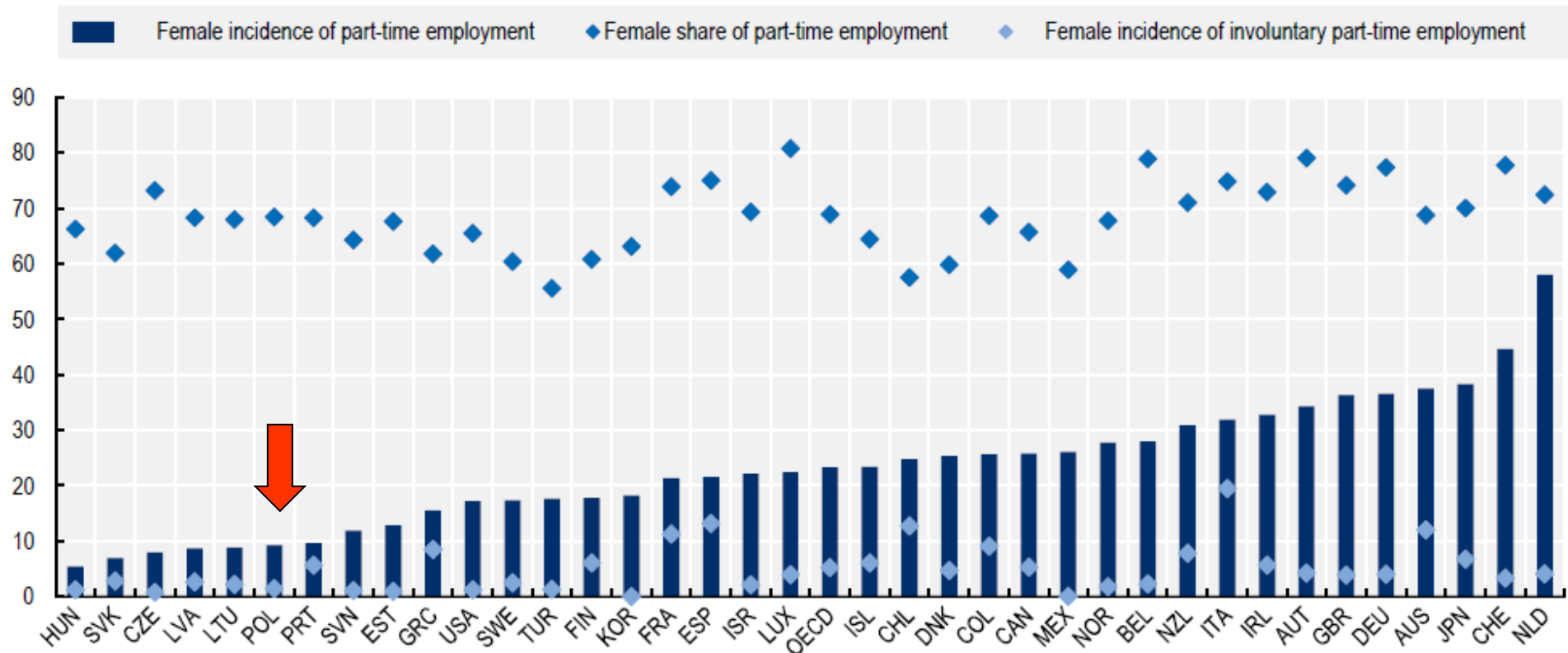
Source: Based on Saltwedel et al., 1999.

Praca w niepełnym wymiarze godzinowym (*part-time*)

Part-time employment is defined using a common cut-off of 30 hours per week usually worked in the main job.

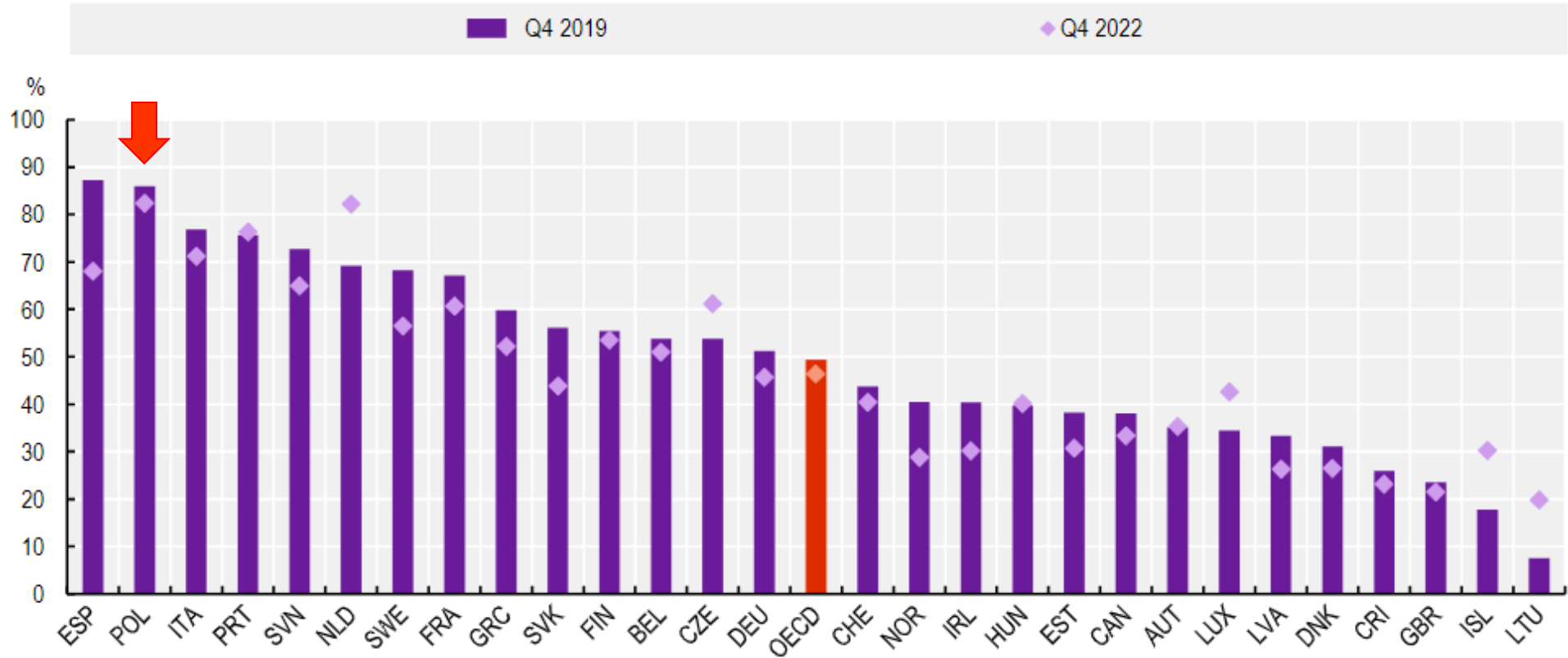
Odsetek i udział kobiet zatrudnionych w niepełnym wymiarze godzin, 2018

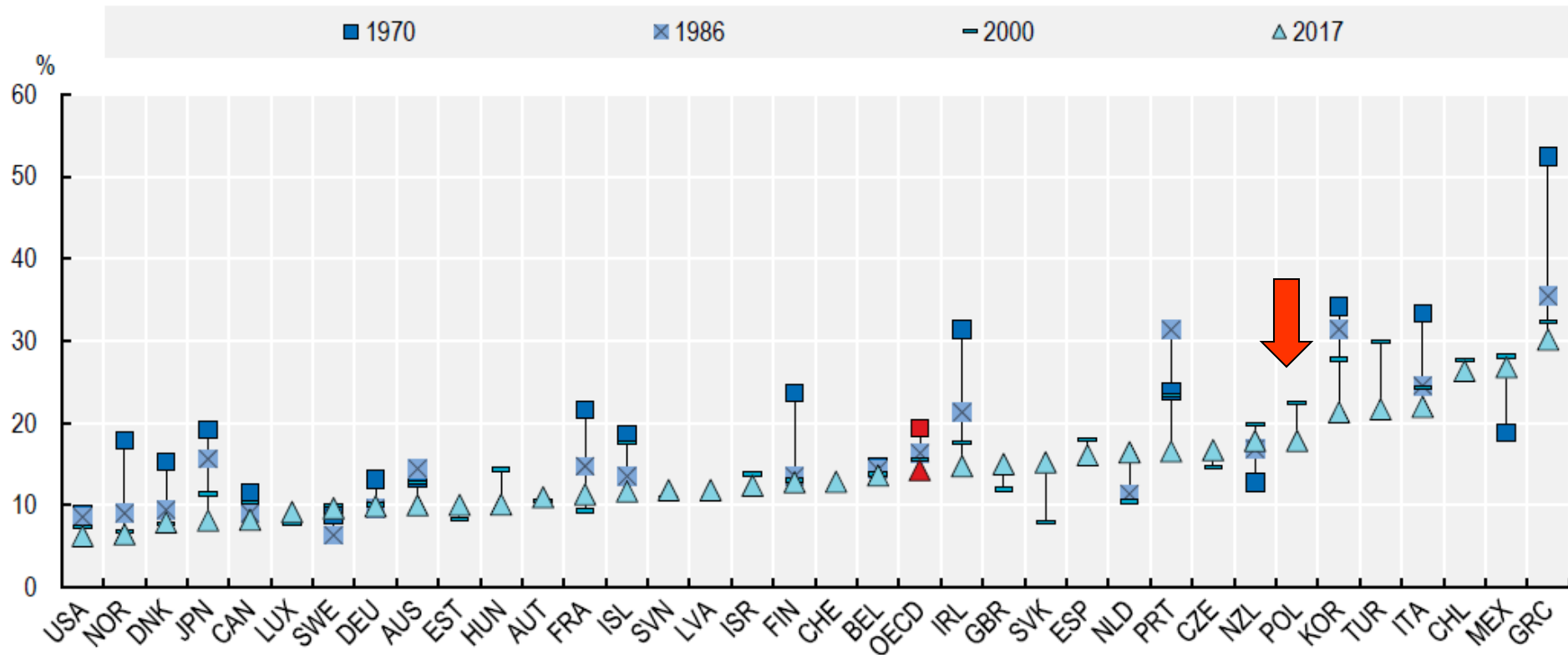
Part-time employment is defined using a common cut-off of 30 hours per week usually worked in the main job.

Kontrakty terminowe w krajach OECD

Percentage share of new hires with a temporary contract

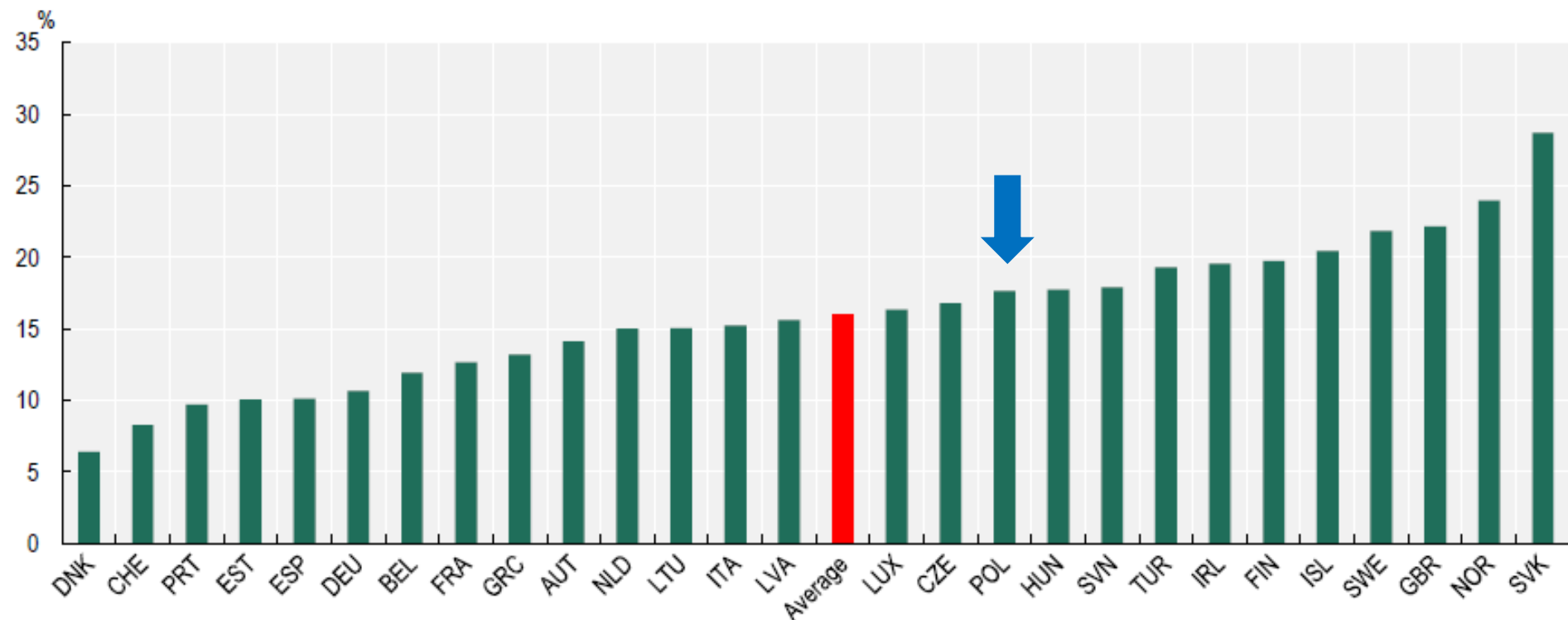

Samozatrudnienie (udział w zatrudnieniu ogółem)

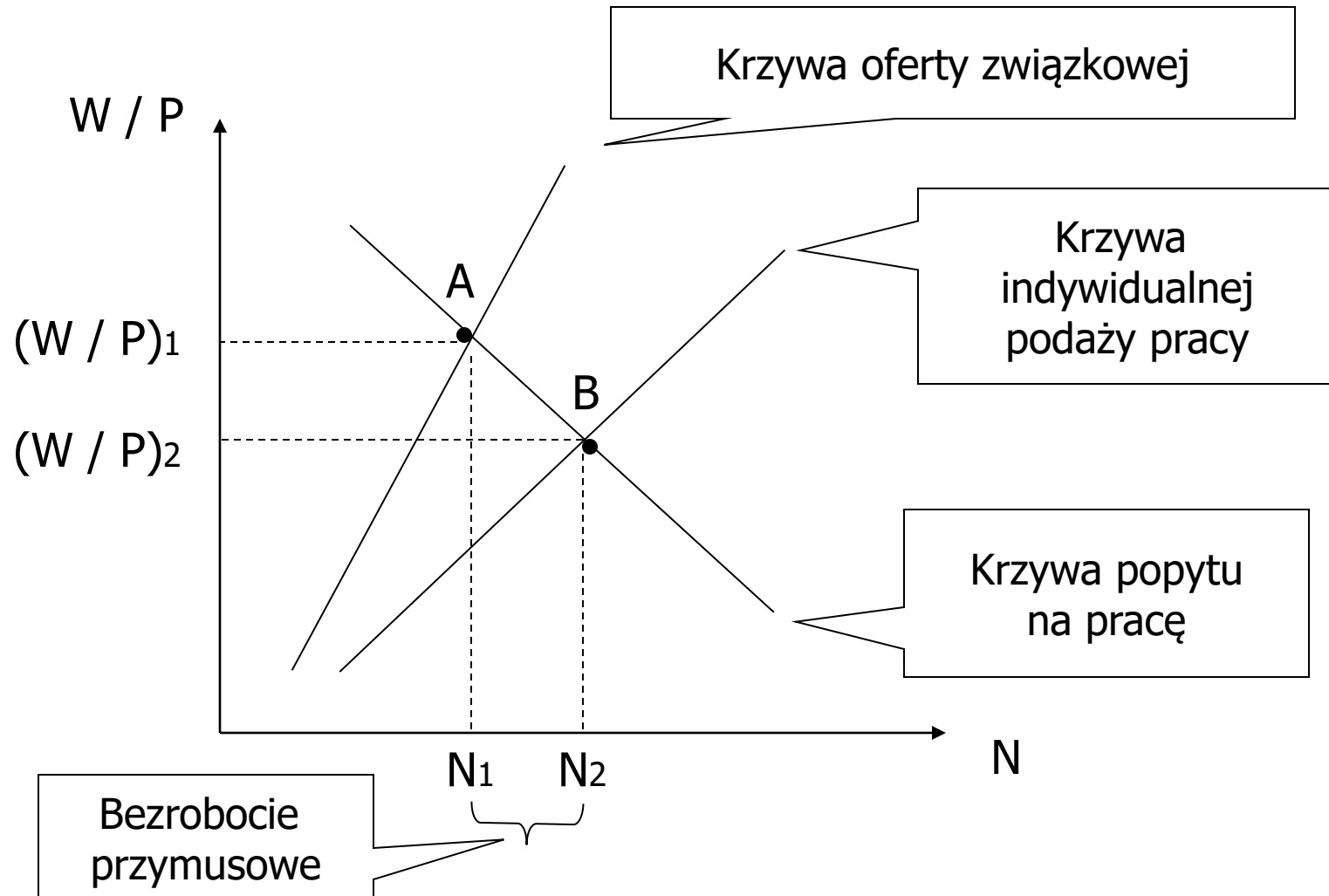
Źródło: OECD, Employment Outlook 2019.

Odsetek samozatrudnionych, którzy mają jednego dominującego klienta

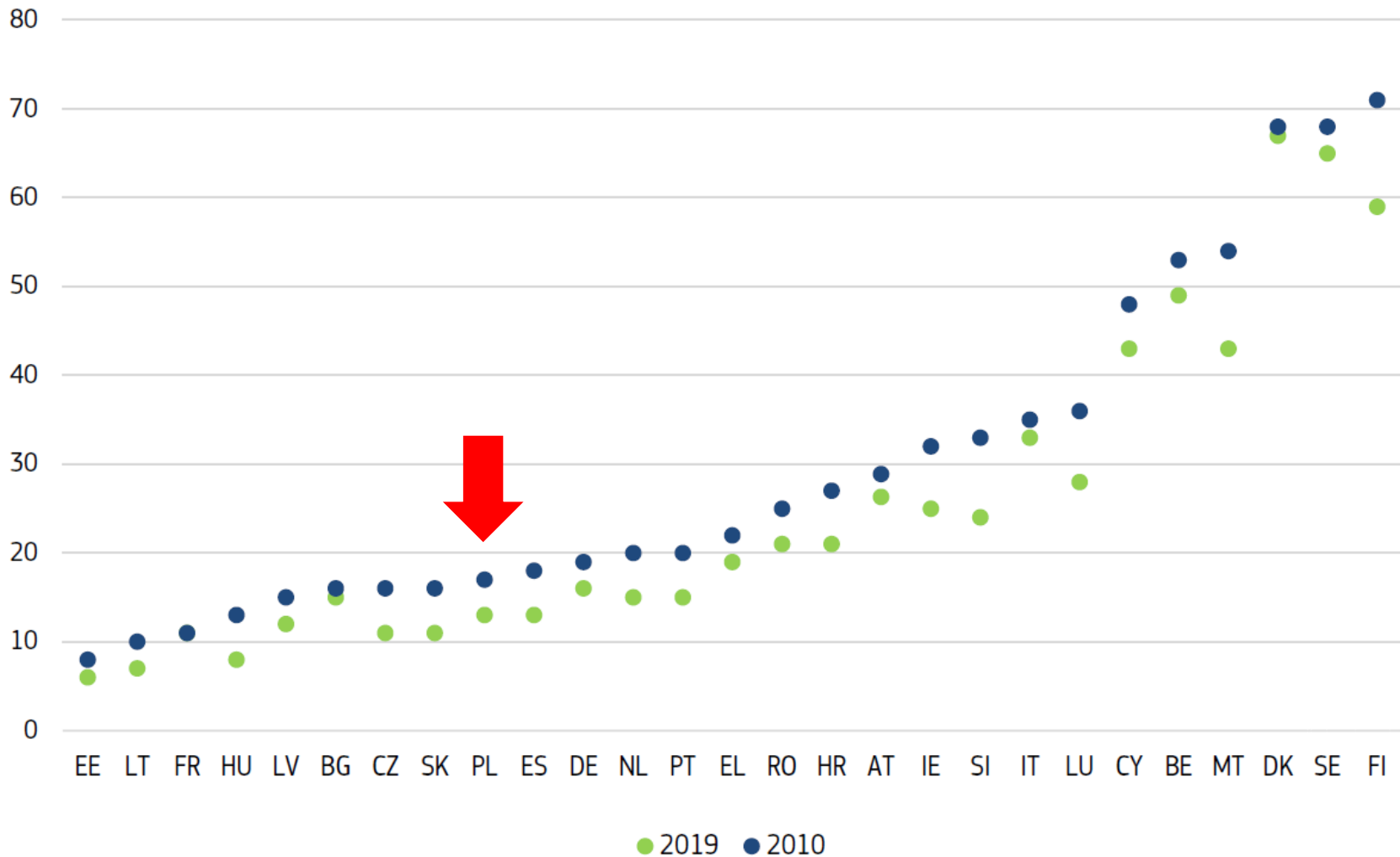

Źródło: OECD, Employment Outlook 2021.

Rynek pracy z uwzględnieniem związków zawodowych

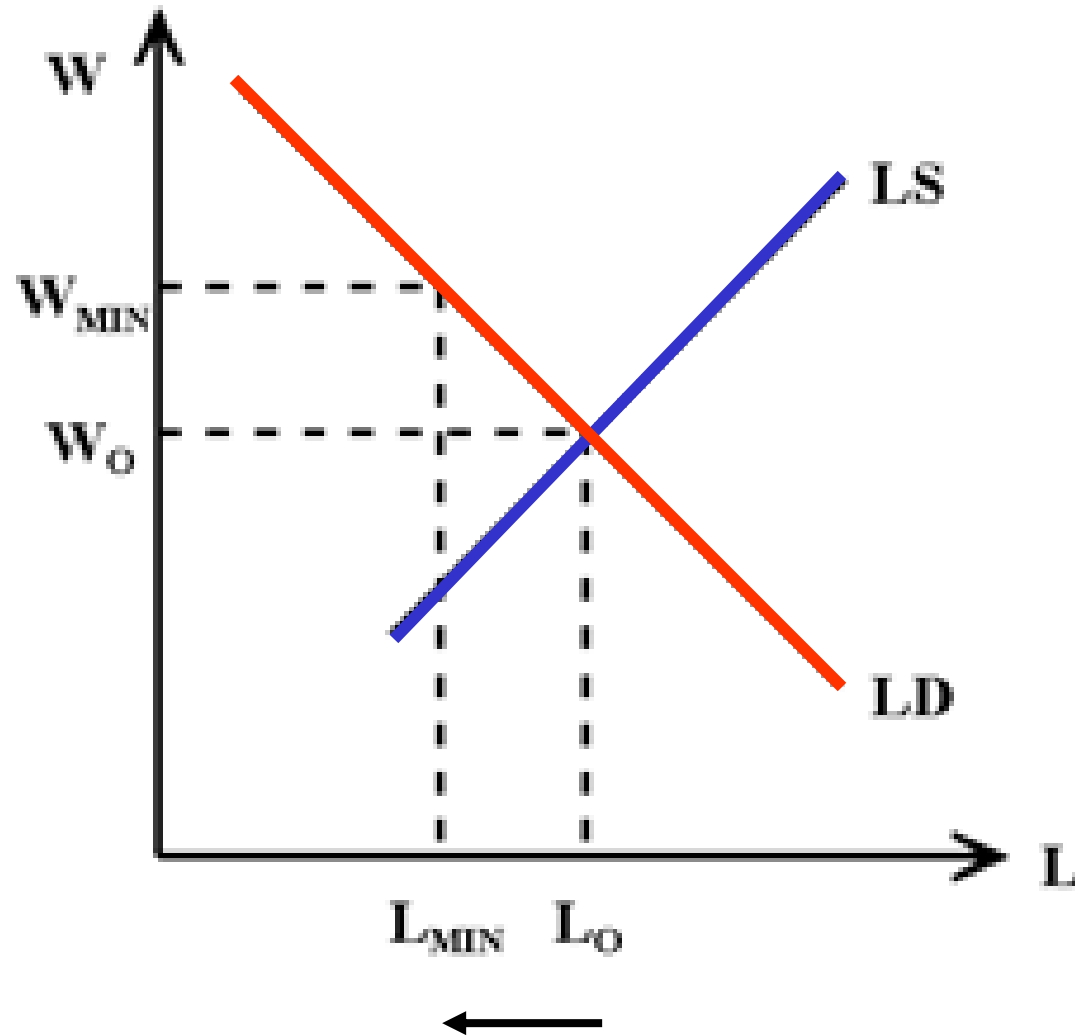

Stopa uzwiązkowania w UE, 2010-2019

Źródło: European Commission, *Employment and Social Developments in Europe* 2013.

Wpływ płacy minimalnej na zatrudnienie

Wpływ płacy minimalnej na zatrudnienie

Study	Number of studies covered	Country coverage	Impact on employment	Impact on youth employment
Doucoulagos and Stanley (2008)	64	United States	Little or no impact	Negative, but small
Boockmann (2010)	55	15 industrial countries	Negative, but varies across countries	
Nataraj et al. (2014)	17	15 low-income countries	Ambiguous	
Leonard, Stanley and Doucouliagos (2014)	16	United Kingdom	No impact	
Belman and Wolfson (2014)	23	Mostly United States	Small negative impact	
Chletsos and Giotis (2015)	77	18 developed and developing countries	No impact	More negative, but not always significant
Broecke, Forti and Vandeweyer (forthcoming)	74	Ten major emerging economies	Little or no impact	More negative, but still very small

Źródło: OECD, Employment Outlook 2015.

Argumenty za zniesieniem / obniżeniem płacy minimalnej

- ✓ Wyższe bezrobocie – pracę tracą osoby o niskiej wydajności, może to prowadzić do pogorszenia sytuacji najbiedniejszych
- ✓ Niższe zatrudnienie – problemy ze znalezieniem pracy mają osoby młode i te o niskich kwalifikacjach
- ✓ Wyższa inflacja w wyniku wzrostu popytu
- ✓ Efekt domina – podwyżek płac oczekują także pracownicy zarabiający powyżej płacy minimalnej
- ✓ Wyższe koszty pracy i zmniejszenie konkurencyjności przedsiębiorstw
- ✓ Upadek przedsiębiorstw
- ✓ Zwiększenie rozmiarów szarej strefy
- ✓ Sztuczne (poza rynkiem) ustalanie ceny pracy

Adam Smith o płacy robotników

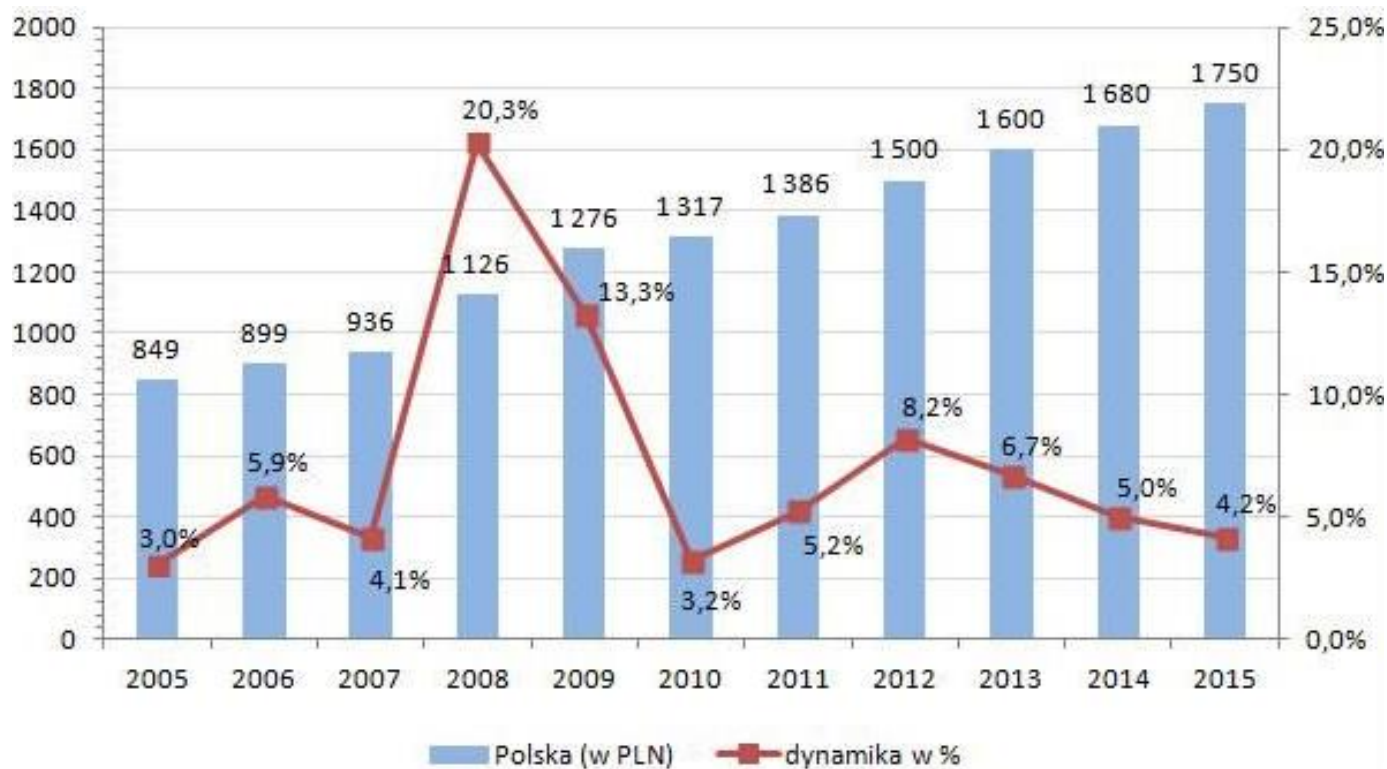
„Człowiek musi zawsze żyć ze swojej pracy; jego płaca robocza musi mu co najmniej wystarczać na utrzymanie. W większości wypadków musi ona być nawet nieco wyższa w przeciwnym razie nie mógłby on stworzyć rodziny, a ród tych robotników wymarłby w pierwszym pokoleniu”.

Argumenty za wprowadzeniem / podwyższeniem płacy minimalnej

- ✓ Wyższy dochód dla najmniej zarabiających pracowników - zmniejszenie skali ubóstwa
- ✓ Zmniejszenie rozwarstwienia społecznego (niższe wskaźniki Giniego)
- ✓ Ograniczenie wyzysku
- ✓ Wyższe świadczenia emerytalne w przyszłości (wyższe wpłaty do ZUS już teraz)
- ✓ Wzrost wydajności pracy (większa motywacja do pracy, mniejsza rotacja pracowników)
- ✓ Wyższe wydatki na konsumpcje – wyższy wzrost gospodarczy
- ✓ Wzrost wpływów państwa z podatków

Płaca minimalna w Polsce (w PLN brutto) i jej dynamika (w %)

Źródło: Sedlak & Sedlak, wynagrodzenia.pl, GUS.

Płaca minimalna w 2016 r.: 1850 zł (+5,7%), w 2017 r.: 2000 zł (+8,1%); w 2018 r.: 2100 zł (+5,0%); w 2019 r.: 2250 zł (+7,1%); w 2020 r.: 2600 zł (+15,6%); w 2021 r.: 2800 zł (+7,7%); w 2022 r.: 3010 zł (+7,5%), w 2023 r. 3.490 zł, a od VII: 3600 zł (+19,6%), w 2024 r. od 1 stycznia do 30 czerwca - 4242 zł, od 1 lipca do 31 grudnia - 4300 zł.

Płaca minimalna w wybranych krajach OECD (USD 2021 miesięcznie; ceny stałe)

Country	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Luxembourg	2478	2471	2524	2512	2555	2597	2621
Australia	2343	2370	2391	2426	2465	2502	2484
New Zealand	2006	2062	2091	2132	2207	2370	2418
Netherlands	2118	2152	2161	2162	2159	2186	2162
United Kingdom	1743	1897	1907	1945	2003	2099	2113
Ireland	1841	1948	1962	2016	2050	2119	2091
Belgium	1976	1957	1955	1935	1945	1950	1936
Canada	1652	1677	1707	1886	1917	1952	1933
Germany	1859	1850	1906	1873	1914	1884	1886
France	1835	1843	1841	1830	1837	1851	1839
Israel	1444	1508	1588	1669	1655	1665	1641
Korea	1102	1179	1241	1423	1572	1609	1593
Japan	1258	1292	1325	1352	1387	1419	..
Spain	958	970	1027	1051	1276	1351	1311
United States	1437	1419	1389	1356	1332	1316	1257
Slovenia	999	999	1003	1032	1068	1134	1211
Portugal	729	761	789	813	838	887	918
Greece	818	825	816	810	889	908	897
Lithuania	431	499	500	513	695	752	759
Slovak Republic	501	537	569	613	647	708	737
Poland	519	553	585	604	633	707	725
Czech Republic	493	527	571	620	667	699	701
Estonia	527	580	613	630	665	723	691

Modele tłumaczące sztywność płac

Nazwa	Autorzy	Opis
Model niepisanych kontraktów	Bailey, Gordon i Azariadis	Przedsiębiorstwa zapewniają stałość płac w czasie, robotnicy ze swej strony akceptują płacę realną przeciętnie niższą od wielce zmiennych stawek, jakie dyktowałyby czynniki rynkowe.
Modele płacy wydajnościowej	Solow, Yellen, Katz, Haley i Weiss	Wysięk jest z założenia rosnącą funkcją płacy realnej ; obniżenie płac realnych nie leży w interesie przedsiębiorstwa, ponieważ wydajność (wysięk lub efektywność) robotnika zależy od płacy.
Modele relacji uczestnik - osoba postronna	Lindbeck i Snower	<i>„Nie będziesz pozwalał na kradzież miejsca pracy przez składanie korzystniejszej oferty i wykradanie pracy swoim towarzyszom”.</i>

Modele płacy wydajnościowej

Nazwa	Autorzy	Opis
Model negatywnej selekcji	Weiss	Jeżeli zdolności robotnika są ściśle związane z zastrzeżoną płacą, to oferty wyższych płac przyciągną najbardziej wydajnych kandydatów , a każdy kandydat deklarujący gotowość pracy za płacę niższą od płacy wydajnościowej będzie uważany za potencjalnego „fajera”.
Model rotacji siły roboczej	Salop	Chęć porzucenia pracy przez robotnika można wydawnie zmniejszyć, płacąc mu więcej, niż wynosi aktualna płaca ; porzucanie pracy jest malejącą funkcją płacy realnej; gdy wzrasta bezrobocie, dodatkowa płaca konieczna do ograniczenia rotacji kadr zmniejsza się.
Model bumelanta	Shapiro i Stiglitz	Wynagradzanie płacą wydajnościową działa jako antybodyc do bumelowania ; zarabiając więcej, niż wynosi normalna płaca, robotnicy stają wobec groźby realnej kary, gdy zostaną przyłapani na bumelowaniu.
Model uczciwości	Akerlof	Odczucia sprawiedliwości i uczciwości odgrywają rolę czynników odstraszających przedsiębiorstwa od oferowania zbyt niskich płac na rynku siły roboczej. Wysilek robotników jest dodatnią funkcją ich morale, a najważniejszy wpływ na to morale wywiera wynagrodzenie.